

**ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLARIN  
İPTALİ**



**Neşet Başar EFE**

**İZMİR - 2019**

**T.C.**  
**İZMİR EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ**  
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**  
**ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI**

**ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLARIN İPTALİ**  
**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Hazırlayan**

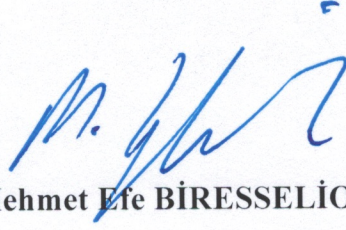
**Neşet Başar EFE**

**Tez Danışmanı**

**Dr. Öğr. Üyesi Cem ÖZCAN**

**İZMİR - 2019**

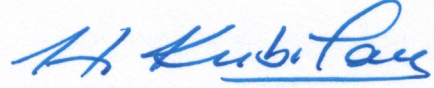
Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı



Doç. Dr. Mehmet Efe BİRESSELİOĞLU

(Enstitü Müdürü)

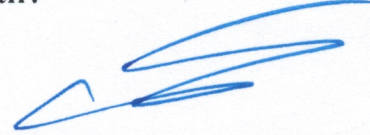
Bu tezin Yüksek Lisans derecesi için gerekli şartları sağladığını onaylarım.



Prof. Dr. Huriye KUBİLAY

(Anabilim Dalı Başkanı)

Tez tarafımızdan okunmuş, Yüksek Lisans derecesi için kapsam ve kalite yönünden uygun olduğu kabul edilmiştir.



Dr. Öğr. Üyesi Cem ÖZCAN

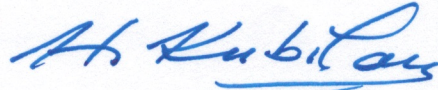
(Tez Danışmanı)

Yüksek Lisans Sınavı Jüri Üyeleri

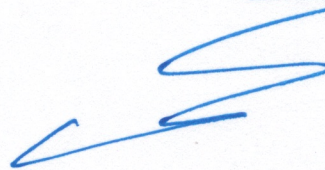
Dr. Öğr. Üyesi Ebru AY CHELLI



Prof. Dr. Huriye KUBİLAY



Dr. Öğr. Üyesi Cem ÖZCAN



## ÖZET

### ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLARIN İPTALİ

Ölüme bağlı tasarruflar 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun Miras Hukuku başlıklı üçüncü kitabının Mirasçılar başlıklı birinci kısmının ikinci bölümünde düzenlenmiş, ancak ölüme bağlı tasarruf kavramı Türk Medeni Kanunu tarafından tanımlanmamıştır. Buna karşın şekli ve maddi anlamda sınıflandırılan ölüme bağlı tasarruflar bu bölümde yer alan hükümler ile şu şekilde tarif edilebilir; ölüme bağlı tasarruflar hüküm ve sonuçlarını, tasarruf sahibinin ölümü ile doğuran hukuki işlemlerdir. Ölüme bağlı tasarruflar iki gruba ayrılmaktadır. Bunlar şekli ölüme bağlı tasarruflar ve maddi ölüme bağlı tasarruflardır. Bu bağlamda, ilk anlamda ölüme bağlı tasarrufun bürünmesi gereken şekli husus anlaşılırken ikinci anlamda bu şekilde ortaya çıkan ölüme bağlı tasarrufun anlamı ve amacı anlaşılmaktadır. Bu tezimizde ölüme bağlı tasarrufların iptali üzerinde durulacaktır. Bu bağlamda ölüme bağlı tasarrufların neler olduğu, bu hukuki işlemlerin nasıl iptal edilebileceği ve yargılama süreci açıklanmaya çalışılacaktır.

**Anahtar Kelimeler:** Ölüme bağlı tasarruflar, miras sözleşmesi, vasiyetname, mirasçı atama

## ABSTRACT

### ANNULMENT OF TESTAMENTARY DISPOSITIONS

Testamentary dispositions are regulated by the Turkish Civil Code (Law No. 4721) in the second section of the first chapter titled Inheritors of the third book titled Inheritance Law but the term testamentary disposition is not defined by the law. On the other hand, testamentary dispositions which are classified as formal and material can be described in this section as follows: testamentary dispositions take effect upon the death of the person making it. They are divided into two groups. These are formal testamentary dispositions and material testamentary dispositions. In this context, the former is to be understood as instruments used to make testamentary dispositions and the latter denotes the meaning and the purpose of a testamentary disposition. This thesis will focus on the annulment of testamentary dispositions. In this respect, we will try to explain what a testamentary disposition is, how this legal transaction can be annuled and how the courts proceed.

**Keywords:** testamentary dispositions, inheritance agreement, testament, heir assignment

## İÇİNDEKİLER

ÖZET .....	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER .....	v
KISALTMALAR DİZİNİ.....	viii
1. BÖLÜM: GİRİŞ .....	1
2. BÖLÜM: GENEL OLARAK ÖLÜME BAĞLI TASARRUF MÜESSESESİ .....	3
2.1. Ölüme Bağlı Tasarruf Kavramı .....	3
2.2. Ölüme Bağlı Tasarruf Kavramının Çeşitli Anlamları .....	6
2.2.1. Şeklî Anlamda Ölüme Bağlı Tasarruflar.....	7
2.2.2. Maddi Anlamda Ölüme Bağlı Tasarruflar .....	11
2.2.3. Maddi Anlamda Ölüme Bağlı Tasarruf Türleri .....	12
2.2.3.1. Mirasçı Atama .....	12
2.2.3.2. Belirli Mal Bırakma .....	13
2.2.3.3. Yedek Mirasçı Atama .....	15
2.2.3.4. Artmirasçı Atama.....	16
2.2.3.5. Vakıf Kurma .....	18
2.2.3.6. Mirastan Feragat .....	18
2.2.3.7. Mirasçılıktan Çıkarma (Iskat).....	20
2.2.3.8. Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisi Atama .....	22
2.2.3.9. Koşul (Şart) ve Yükleme (Mükellefiyet).....	23
2.3. Maddi Anlamda Ölüme Bağlı Tasarruflar ile Şeklî Anlamda Ölüme Bağlı Tasarruflar Arasındaki İlişki .....	24

2.3.1. Hem Miras Sözleşmesi ile Hem De Vasiyetname ile Yapılabilen Tasarruflar .....	25
2.3.2. Sadece Miras Sözleşmesi ile Yapılabilen Tasarruflar.....	26
2.3.3. Sadece Vasiyetname ile Yapılabilen Tasarruflar .....	27
<b>3. BÖLÜM: ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLARIN İPTALİ NEDENLERİ VE HÜKÜMSÜZLÜK İLE İPTAL ARASINDAKİ FARKLAR.....</b>	<b>28</b>
3.1. Genel Olarak.....	28
3.2. Tasarruf Ehliyetsizliği .....	29
3.2.1. Ölüme Bağlı Tasarruf Yapma Ehliyeti .....	32
3.2.2. Ölüme Bağlı Tasarruf Ehliyetinin Şartları .....	33
3.2.3. Ehliyetsizliğin Sonuçları .....	35
3.3. Ölüme Bağlı Tasarrufun Şekle Aykırı Olması .....	37
3.4. İrade Sakatlıkları .....	42
3.4.1. Genel Olarak .....	42
3.4.2. Yanılma (Hata).....	43
3.4.3. Aldatma (Hile) .....	44
3.4.4. Korkutma ya da Zorlama (İkrah) .....	45
3.4.5. Aşırı Yararlanma (Gabin) .....	46
3.4.6. Muvazaa .....	47
3.5. Ölüme Bağlı Tasarrufun İçeriğinin, Ona Eklenen Koşul veya Yüklemenin Hukuka ya da Ahlaka Aykırı Olması.....	48
3.6. Ölüme Bağlı Tasarrufun Kanun Gereği Kendiliğinden Hükümsüz Olması ve Hükümsüzlük ile İptal Arasındaki Farklar .....	48
<b>4. BÖLÜM: ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLARDA İPTAL DAVASI</b>	<b>52</b>

4.1. Genel Olarak.....	52
4.2. Hukuki Niteliği.....	53
4.3. İptal Davasının Tarafları.....	56
4.3.1. Davacı Taraf.....	56
4.3.2. Davalı Taraf.....	58
4.4. Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davasında Yetkili ve Görevli Mahkeme.....	58
4.4.1. Yetkili Mahkeme.....	58
4.4.2. Görevli Mahkeme.....	59
4.5. İptal Davasında Süreler.....	59
4.5.1. Bir Yıllık Süre.....	60
4.5.2. On Yıllık Süre.....	61
4.5.3. Yirmi Yıllık Süre.....	62
4.5.4. Def'i Hakkı.....	64
4.6. İspat Yükü.....	65
4.7. İptal Davasının Hüküm ve Sonuçları.....	68
5. BÖLÜM: SONUÇ.....	70
KAYNAKÇA.....	75



## KISALTMALAR DİZİNİ

<b>AÜHFD.</b>	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
<b>age.</b>	: Adı geçen eser
<b>B.</b>	: Baskı
<b>Bkz.</b>	: Bakınız
<b>C.</b>	: Cilt
<b>dn.</b>	: Dipnot
<b>E.</b>	: Esas
<b>HD.</b>	: Hukuk Dairesi
<b>HGK.</b>	: Hukuk Genel Kurulu
<b>K.</b>	: Karar
<b>m.</b>	: Madde
<b>MK.</b>	: Medeni Kanun
<b>s.</b>	: sayfa
<b>S.</b>	: Sayı
<b>Sy.</b>	: Sayılı
<b>T.</b>	: Tarih
<b>TBK</b>	: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
<b>Yön.</b>	: Yönetmelik

## BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

Mülkiyet hakkı 1982 Anayasası'nın 35. maddesi tarafından korunmaktadır. Buna göre; "Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlandırılabilir". Bu kapsamda miras hakkı da mülkiyet hakkının bir uzantısı olarak kişilerin temel hak ve özgürlüklerinden biridir. Devlet, mirasbırakanın ölümünün ardından tereke üzerinde hak iddia edemez.

Terekenin intikali esas olarak iki sisteme dayanmaktadır. Bunlardan ilki yasal (kanuni) mirasçılıktır. Kanun koyucu, kimlerin yasal mirasçı olacağına nesnel kriterler ışığında karar vermektedir.<sup>1</sup> Bu doğrultuda miras, kanun tarafından hak sahibi olarak belirlenen kişiler arasında sorunsuzca paylaşılır. Karşımıza çıkan ikinci sistem ise atanmış (iradi) mirasçılıktır. Atanmış mirasçılıkta mirasbırakan, malvarlığı üzerinde kimlerin hak iddia edebileceğini ölmeden evvel kendi iradesi ile belirlemektedir. Bu sistemde mirasbırakana geniş bir tasarruf özgürlüğü tanınmaktadır. Türk Medeni Kanunu'nun üçüncü kitabında düzenlenen miras hukuku bu iki sistemin de benimsendiği karma bir sistemdir. Buna göre mirasbırakanın saklı paylar ile korunan yasal mirasçılarının payları düşüldükten sonra mirasbırakanın iradesi ile tereke üzerinde atanmış mirasçılığa imkân tanınmaktadır. Bu kapsamda Türk hukukunda hem yasal mirasçılık hem de atanmış mirasçılık bir arada uygulanmaktadır.

Çalışmanın ilk bölümünde ölüme bağlı tasarruf müessesesinin kavramsal açıklaması ve ölüme bağlı tasarruflara ilişkin genel bilgiler verilecektir. Bu bağlamda ilk bölümde incelenecek hususlar şu şekilde

---

<sup>1</sup> Aybay, Aydın, Miras Hukuku Dersleri, İstanbul 2000, s. 33; Özüğür, Ali İhsan: Türk Medeni Kanunundan Önce ve Sonra Miras Hukuku, Cilt I, Ankara 2015, s. 62.

belirtilebilir; ölüme bağı tasarruf kavramı, ölüme bağı tasarruf kavramının çeşitli anlamları, şekli anlamda ölüme bağı tasarruflar, maddi anlamda ölüme bağı tasarruflar, maddi anlamda ölüme bağı tasarruf türleri, mirasçı atama, belirli mal bırakma, yedek mirasçı atama, artmirasçı atama, vakıf kurma, mirastan feragat, mirasçılıktan çıkarma (ıskat), vasiyeti yerine getirme görevlisi atama, koşul (şart) ve yükleme (mükellefiyet), maddi anlamda ölüme bağı tasarruflar ile şekli anlamda ölüme bağı tasarruflar arasındaki ilişki irdelenecektir.

Çalışmanın ikinci bölümünde ise ölüme bağı tasarruflarda iptal nedenleri üzerinde durulacaktır. Burada tartışılacak temel başlıklar ise; tasarruf ehliyetsizliği, ölüme bağı tasarruf yapma ehliyeti, ölüme bağı tasarruf ehliyetinin şartları, vasiyetname yapma ehliyeti, miras sözleşmesi yapma ehliyeti, ehliyetsizliğin sonuçları, ölüme bağı tasarrufun şekle aykırı olması, irade sakatlıkları, yanıltma, aldatma, korkutma ya da zorlama, aşırı yararlanma, muvazaa, ölüme bağı tasarrufun muhtevasının, buna ilave edilen koşul veya yüklemenin hukuka ya da ahlaka uymaması, ölüme bağı tasarrufun kanun gereği kendiliğinden hükümsüz olması ve hükümsüzlük ile iptal arasındaki farklar hususlarıdır.

Çalışmanın son bölümünde ise ölüme bağı tasarruflarda iptal davası üzerinde durulacaktır. Bu bölüm altında tartışılan hususlar ise; iptal davasının hukuki niteliği, iptal davasının tarafları, iptal davasında yetkili ve görevli mahkeme, iptal davasında süreler, bir yıllık süre, on yıllık süre, yirmi yıllık süre, def'i hakkı, ispat yükü, iptal davasının hükmü ve sonuçlarıdır.

## İKİNCİ BÖLÜM: GENEL OLARAK ÖLÜME BAĞLI TASARRUF MÜESSESESİ

### 2.1. Ölüme Bağlı Tasarruf Kavramı

Hukuki işlemler sonuçlarını doğurmaları bakımından ikiye ayrılır. Bunlar sağlararası işlemler ve ölüme bağlı tasarruflardır. Çalışmanın bu bölümünde ölüme bağlı tasarruf kavramı açıklığa kavuşturulmaya çalışılacaktır. Ölüme bağlı tasarruflar, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun Miras Hukuku başlıklı üçüncü kitabının Mirasçılar başlıklı birinci kısmının ikinci bölümünde düzenlenmişken ölüme bağlı tasarruf kavramı Türk Medeni Kanunu tarafından tanımlanmamıştır.<sup>2</sup> Buna karşın şekli ve maddi anlamda sınıflandırılan ölüme bağlı tasarruflar bu bölümde yer alan hükümler ile şu şekilde tarif edilebilir; ölüme bağlı tasarruflar hüküm ve sonuçlarını, tasarruf sahibinin ölümü ile doğuran hukuki işlemlerdir.<sup>3</sup> Bu bağlamda başka bir deyişle ölüme bağlı tasarruflar, mirasbırakanın ölümü ile onun son dileklerinin dışı yansımaları olarak tarif edilebilir.

Ölüme bağlı tasarruflar ile mirasbırakan kanuni mirasçılarını ayrıca tasarruf edebileceği miktar için mirasçı atayabileceği gibi, yine terekesinin bir bölümünü vasiyet de edebilir.<sup>4</sup> Ölüme bağlı tasarruflar sadece kanuni mirasçı için vasiyet bırakma veya terekeden tasarruf edilebilir kısmı için

---

<sup>2</sup> Dural, M., Ögüz, T. ve Gümüş, M. A., Türk Özel Hukuku- Aile Hukuku-, (4. Baskı), Filiz Kitapevi, İstanbul 2011, s. 49.

<sup>3</sup> Serozan, Rona, "Yeni Medeni Kanunun Miras Hukuku Alanındaki Yeniliklerinin Değerlendirilmesi", İÜHF Prof Dr. Ergun Özsunay'a Armağan, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2004, s. 174.

<sup>4</sup> Hatemi, Hüseyin, Miras Hukuku, (Gözden Geçirilmiş 5. Bası), Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014, s. 75; Ayan, Mehmet, Miras Hukuku, (Güncelleştirilmiş 5. Baskı), Mimoza Yayınları, Konya 2009, s. 10; Kocayusufoğlu, Necip: Miras Hukuku, Yenilenmiş, Genişletilmiş ve Tamamlanmış II. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 1978, s. 9; Dural ve Öz, s. 3; İnan, Ali Naim/ Ertaş, Şeref/ Albaş, Hakan, Türk Medeni Hukuku - Miras Hukuku, (7. Bası), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2008, s. 163.

mirasçı atamanın dışında da hüküm ve sonuçlarını doğurabilir.<sup>5</sup> Örnek olarak mirasbırakan ölüme bağlı tasarruf ile vakıf kurabilir veya evlilik dışı doğan çocuğunu tanıma, terekenin paylaşılması için vasiyeti yerine getirmek üzere bir görevli atayabilir. Bu ve benzeri birçok hususta mirasbırakanın ölüme bağlı tasarrufu hüküm ve sonuçlarını mirasbırakanın ölümü ile doğurur.<sup>6</sup>

1982 Anayasası'nın 35. maddesi, mülkiyet hakkını güvence altına almaktadır.<sup>7</sup> Buna göre; "Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlandırılabilir". Bu bağlamda mülkiyet hakkının devamı niteliğinde olan miras hakkı da kişilerin temel hak ve özgürlükleri arasındadır.<sup>8</sup> Mirasbırakanın ölümünün akabinde devletin mirasbırakanın terekesi üzerinde hak sahibi olması söz konusu değildir.<sup>9</sup> Terekenin intikali temelde iki sistem üzerine kuruludur. Karşımıza çıkan ilk sistem yasal (kanuni) mirasçılıktır. Yasal mirasçılık türünde kanun koyucu mirasbırakanın malvarlığına kimlerin pay sahibi olacağına objektif olarak kendisi karar vermektedir.<sup>10</sup> Bu noktada mirasbırakanın ölümü ile mirasın paylaşılması kanun tarafından kimlerin hak sahibi olacağı objektif olarak belirlendiği için bu kişiler arasından sorunsuz bir şekilde gerçekleşir. Miras hukukunda, mirasın

<sup>5</sup> Dural, Mustafa/ Ögüz, Tufan, Türk Özel Hukuku - Kişiler Hukuku-, (9. Baskı), Filiz Kitabevi, İstanbul 2009, s. 229-230.

<sup>6</sup> Hatemi, Miras, s. 73; Ayan, Miras, s. 11; Kocayusufpaşaoğlu, age s. 9; Dural ve Öz, s. 3; İnan/ Ertaş/ Albaş, age s. 162.

<sup>7</sup> 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, (1982), T.C. Resmî Gazete, 17863, 9 Kasım 1982.

<sup>8</sup> Mülkiyet hakkının uzantısı olan miras bırakma hakkı yine Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi tarafından da koruma altındadır. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz: Haydar Burak Gemalmaz, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde Mülkiyet Hakkı, (1. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul, 2009, s. 404-407.

<sup>9</sup> Kocayusufpaşaoğlu, age s. 11; Antalya, O. Gökhan, Miras Hukuku, (2. Baskı), Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009, s. 11; Öztan, Bilge, Miras Hukuku (Tablolar ve Örneklerle), (Altıncı Bası), Turhan Kitabevi, Ankara 2014, s. 5-6; Dural, Mustafa/ Öz, Turgut, Türk Özel Hukuku - Miras Hukuku-, (4. Baskı), Filiz Kitabevi, İstanbul 2009, s. 12; İnan/ Ertaş/ Albaş, age s 71; Arbek, Ömer, Miras Hukukunda Ölüme Bağlı İşlemlerde İrade Serbestisi Sınırları ve Müeyyidesi, (1. Baskı), Yetkin Yayınları, Ankara 2007 s. 23-24.

<sup>10</sup> Aybay, Aydın, Miras Hukuku Dersleri, İstanbul 2000, s. 33; Gönensay, Samim/Birsen, Kemaleddin, Miras Hukuku, (İkinci Bası), Ahmed Said Matbaası, İstanbul 1963, s. 11; Öztan, age. s. 20.

paylaştırılmasında kabul edilen ikinci sistem ise, atanmış (iradi) mirasçılıktır.<sup>11</sup> Atanmış mirasçılıkta mirasbırakan, kendi iradesi ile ölmeden evvel malvarlığı üzerinde kimlerin hak iddia edebileceğine kendisi karar vermektedir.<sup>12</sup>

Bu sistemde mirasbırakanın tasarruf özgürlüğü oldukça geniş tutulmuştur. Türk Medeni Kanunu'nun üçüncü kitabında düzenlenen miras hukuku bu iki sistemi birlikte benimsemiştir. Türk miras hukukunda bu iki sistemin karması bir sistem uygulanmaktadır.<sup>13</sup> Buna göre mirasbırakanın yasal mirasçıları saklı paylar ile korunurken mirasbırakanın iradesi de saklı paylar çıkarıldıktan sonra iradesi ile tereke üzerinde atanmış mirasçılığa imkân tanımaktadır. Böylece Türk hukukunda hem yasal mirasçılık hem de atanmış mirasçılık birlikte uygulanmaktadır.<sup>14</sup> Bu kapsamda mirasbırakan, ölümünün ardından kimin veya kimlerin kendisinin malvarlığının belli bir bölümünde hak iddia edebileceğini ölüme bağlı tasarruf yolu ile sağlayabilmektedir.<sup>15</sup> Bu husus Türk Medeni Kanunu'nun ölüme bağlı tasarrufların çeşitleri başlıklı bölümde 514. maddede ifade edilmiştir. Ölüme bağlı tasarrufların çeşitleri ayrıntılı olarak bir sonraki alt başlıkta irdelenecektir.

Hangi işlemlerin ölüme bağlı tasarruf niteliği taşıyacağını belirlenmesi doktrinde de tartışılmış ve bir işlemin ölüme bağlı tasarruf niteliği taşıması için gerekli olan hususlar şu şekilde sıralanmıştır;

---

<sup>11</sup> İnan, Ali Naim, Miras Hukuku, (2. Bası), Çağ Matbaası, Ankara 1982, s. 23-24.

<sup>12</sup> Dural, Mustafa/ Ögüz, Tufan, Türk Özel Hukuku -Kişiler Hukuku-, (9. Baskı), Filiz Kitabevi, İstanbul 2009, s. 229-230.

<sup>13</sup> Serozan, Rona, "Yeni Medeni Kanunun Miras Hukuku Alanındaki Yeniliklerinin Değerlendirilmesi", İÜHF Prof Dr. Ergun Özsunay'a Armağan, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2004, 563-570.

<sup>14</sup> Kılıçoğlu, Ahmet M., Miras Hukuku Ders Notları - I, Turhan Kitabevi, Ankara 2005, s. 9-10; İnan/ Ertaş/ Albaş, age s. 71; Arbek, Ömer, age s. 27.

<sup>15</sup> İmre, Zahit ve Erman, Hasan, Miras Hukuku, Gözden Geçirilmiş 7. Basım, Der Yayınları, İstanbul 2010, s. 12.

- Ölüm işlemin saiki olmayıp asıl unsurudur. Bu noktada ölüm “causa”dır.<sup>16</sup> Yine bu husus bazı yazarlar tarafından “mortis causa” başka bir deyişle, ölüm sebepli işlemler olarak da adlandırılmaktadır.<sup>17</sup>

- Ölüme bağlı tasarruf işleminin bir diğer temel hususu ise, lehine ölüme bağlı tasarruf yapılan kişinin hayatta olmasıdır.<sup>18</sup> Bu nokta yine Türk Medeni Kanunu’nun sağ olmak başlıklı 580. maddesinde belirtilmiştir.

- İşlemi yapan kişi, yaptığı işlem ile sağ iken bağlı değildir. Zira bir işlemin ölüme bağlı tasarruf niteliği taşıması için ölümden sonra bu işlemin hüküm ve sonuçlarının açığa çıkması gerekmektedir.<sup>19</sup>

- İşlemi gerçekleştiren kişi, ölüme bağlı tasarruf ile henüz sağ iken malvarlığından çıkarmak istemediği bir değer için kendisi ifa ile yükümlü olmamalıdır. Bu noktada elden çıkarılacak değer terekeden çıkarılır ve mirasçılar bu işlemin gerçekleşmesinden sonra terekeden paylarını alır.<sup>20</sup>

- Ölüme bağlı tasarruf mirasbırakanın vefatı ile hüküm ve sonuçlarını kendiliğinden ve doğrudan meydana getirir. Bu kapsamda ölüme bağlı tasarrufun doğması için ayrıca bir kabul beyanına ihtiyaç bulunmamaktadır.<sup>21</sup>

## 2.2. Ölüme Bağlı Tasarruf Kavramının Çeşitli Anlamları

Ölüme bağlı tasarruflar iki gruba ayrılmaktadır. Bunlar şeklî ölüme bağlı tasarruflar ve maddi ölüme bağlı tasarruflardır.<sup>22</sup> Bu bağlamda ilk

---

<sup>16</sup> Bu konuda tam bir görüş birliği vardır. Dural/Öz, age s. 50; Öztan, age s. 15; Öztrak, İlhan, Miras Hukuku, Ankara 1968 II. Bası, s. 33; Serozan/Engin, age s. 183.

<sup>17</sup> Akartepe, Alparslan, Ölüncüye Kadar Bakma Sözleşmesi, (2. Baskı), Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010, s. 35.

<sup>18</sup> Hatemi, Miras, s. 134; Dural/Öz, age s. 52.

<sup>19</sup> Dural/Öz, age s. 50; Serozan/Engin, age s. 183.

<sup>20</sup> Serozan/Engin, age s. 184.

<sup>21</sup> Öztan, age s. 176; Dural/Öz, age s. 50.

<sup>22</sup> Kocayusufpaşaoğlu, age s. 128; Öztan, age s. 185; Öztrak, age s. 34.

anlamda ölüme bağlı tasarrufun bürünmesi gereken şekli husus anlaşılırken ikinci anlamda ise; bu şekilde ortaya çıkan ölüme bağlı tasarrufun anlamı ve amacı anlaşılmaktadır.<sup>23</sup>

### 2.2.1. Şekli Anlamda Ölüme Bağlı Tasarruflar

Şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflar ile ifade edilmek istenen esas olarak mirasbırakanın ölüme bağlı tasarrufu meydana getirirken uyması gereken şekli usulleri ifade etmektedir. Başka bir deyişle şekli anlamda ölüme bağlı tasarruf kavramı ile mirasbırakanın son dileklerini açıklarken uyması gereken hususlar anlaşılmaktadır. Şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflar bu noktada iki şekilde meydana getirilebilir. Bunlar; vasiyetname ve miras sözleşmeleridir.<sup>24</sup>

Vasiyetname bir tek taraflı ölüme bağlı tasarruftur. Dolayısıyla sadece mirasbırakanın irade beyanı ile vasiyetname kurulur. Bu bağlamda tek taraflı irade beyanı ile kurulabilen vasiyetname yine mirasbırakanın her zaman tek taraflı iradesi ile serbestçe geri alınabilir.<sup>25</sup> Yine mirasbırakanın tek taraflı olarak vasiyetnameyi serbestçe geri almasını engelleyebilecek her şart ve koşul geçersizdir.<sup>26</sup> Vasiyetname de kendi içerisinde üç şekilde düzenlenebilir. Bunları kanuni sıra ile belirtmek gerekirse; vasiyetname, resmî şekilde veya mirasbırakanın el yazısı ile ya da sözlü ortaya çıkarılabilir. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda vasiyetname 531 ila 539. maddeler arasında düzenlenmiştir. Buna karşın kanunda konulan başlık vasiyetname olmayıp başlıkta vasiyet sözcüğü

---

<sup>23</sup> Eren, Fikret, Türk Medeni Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davası, Yargıçoğlu Matbaası, Ankara 1966, s. 4.

<sup>24</sup> Serozan, Rona, “Yeni Medeni Kanunun Miras Hukuku Alanındaki Yeniliklerinin Değerlendirilmesi”, İÜHF Prof Dr. Ergun Özsunay’a Armağan, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2004, 563-570.

<sup>25</sup> Kocayusufpaşaoğlu, age s. 127; Eren, Türk Medeni Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davası, s. 5; Gönensay/Birsen, age s. 116.

<sup>26</sup> Eren, Türk Medeni Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davası, s. 5.



seçilmiştir. Burada bir kavram hatası söz konusudur. Zira vasiyet ölüme bağlı tasarrufların bir türüdür. Dolayısıyla şeklî anlamda ölüme bağlı tasarrufun iki yolundan biri olan vasiyetname sözcüğü daha doğru bir kullanım olacaktır. Zira bu husus doktrinde bazı yazarlarca tartışılmış ve eleştirilmiştir.<sup>27</sup>

Miras kitabının dördüncü bölümünde yer alan ölüme bağlı tasarrufların A bölümünde ilk olarak şeklî anlamda ölüme bağlı tasarruflar düzenlenmiştir. 531. madde vasiyetnamenin resmî şekilde, mirasbırakan tarafından el yazısıyla veya sözlü olmak üzere üç şekilde düzenlenebileceğini belirtir.<sup>28</sup>

Şeklî anlamda ölüme bağlı tasarruf türlerinden bir diğeri ise miras sözleşmesidir. Miras sözleşmesi vasiyetnameden farklı olarak iki taraflı irade beyanının birleşmesi ile meydana gelen şeklî anlamda ölüme bağlı bir tasarruftur.<sup>29</sup> Çift taraflı bir sözleşme olması nedeniyle miras sözleşmesinden belli şartların meydana gelmemesi hâlinde tek taraflı olarak sözleşmeden dönülmesi söz konusu olmaz.<sup>30</sup> Miras sözleşmesi sonuçlarını mirasbırakanın ölümü ile doğurur. Bu hususu çalışmanın başında ölüme bağlı tasarruf kavramını açıklamaya çalışırken de belirtmiştik. Dolayısıyla mirasbırakan sağlığında miras sözleşmesi ile ifa etmesi gereken bir borç altına girmemektedir.<sup>31</sup> Başka bir deyişle miras sözleşmesinin varlığına karşın mirasbırakan kişi hayattayken malvarlığı

---

<sup>27</sup> Hatemi, Miras, s. 75; Dural/Öz, age s. 52.

<sup>28</sup> İmre/Erman, age s. 66.

<sup>29</sup> Gürsoy, Kemal Tahir, “Ölüme Bağlı Tasarruflarda Şart ve Mükellefiyetler -Kısım I Mükellefiyet-”, Ankara AÜHFD, 10 (1-4), 1953, 457-541, Erişim tarihi: 27.11.2018, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/320/3191.pdf>.

<sup>30</sup> Kocayusufpaşaoğlu, age s. 128; Öztan, age s. 257; Öztrak, age s. 34.

<sup>31</sup> Helvacı, İlhan, “Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davasında Ayırt Etme Gücünün (Temyiz Kudretinin) İspatı”, Prof. Dr. Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağanı I-II, Beta Yayıncılık, İstanbul 2002, c. I, s. 1115.

üzerinde mutlak hâkim olan kişidir ve istediği şekilde malvarlığı üzerinde tasarrufta bulunabilir.<sup>32</sup>

Miras sözleşmeleri de kendi içerisinde iki bölüme ayrılmaktadır. Bunlar olumlu miras sözleşmeleri ve olumsuz miras sözleşmeleridir. Olumsuz miras sözleşmeleri, mirastan feragat olarak da adlandırılmaktadır. Olumlu miras sözleşmelerinde mirasbırakan, herhangi bir malını veya tüm mal varlığını yapılacak bir miras sözleşmesi ile sözleşmenin diğer tarafına veya üçüncü bir kişiye bırakmayı taahhüt edebilir. Sözleşmenin varlığı, mirasbırakanın malları üzerindeki tasarrufunu kısıtlayamaz; ancak, sözleşmeye aykırı ölüme bağlı tasarruflar veya bağışlamalar yaparsa bunlara karşı itiraz yolu açıktır (TMK md. 527). Bu hükümlerden de anlaşılacağı üzere olumlu miras sözleşmesi ile mirasbırakan, kendi malvarlığı üzerinde tasarruf edebileceği kısım için karşı taraf lehine onu mirasçı atamakta, başka bir deyişle malvarlığı değerinin bir kısmı üzerinde karşı tarafa vasiyet yapmaktadır.<sup>33</sup>

Olumsuz miras sözleşmesi, başka bir deyişle mirastan feragat sözleşmesi ise TMK'nın 528. maddesinde hüküm altına alınmıştır. Buna göre mirasbırakan, ivazlı veya ivazsız bir mirastan feragat sözleşmesi ile mirasçılarında birinin mirastan feragat etmesini ve mirasçılık sıfatını yitirmesini sağlayabilir. Eğer bir ivaz kararlaştırılmış ise bunun sonuçları feragat edenin alt soyunu da bağlar; ancak sözleşmeyle bunun aksine bir düzenleme getirilebilir.<sup>34</sup>

---

<sup>32</sup> Serozan/Engin, age s. 176.

<sup>33</sup> İkizler, Metin, "Vakıf Senedinde Değişikliğe Gidilmesi -(TMK m. 107, 112 ve 113'ün Kapsamı ve Birbiriyle İlişkisi)", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 11 (1-2 Yard. Doç. Dr. İbrahim ONGÜN'e Armağan), 2007, s. 168.

<sup>34</sup> Helvacı, İlhan, "Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davasında Ayırt Etme Gücünün (Temyiz Kudretinin) İspatı", Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağanı I-II, Beta Yayıncılık, İstanbul 2002, c. I, s. 1115.

Olumsuz miras sözleşmesinde kanuni mirasçının gelecekte doğacak miras hakkından kendi iradesi ile vazgeçmesi durumu söz konusudur.<sup>35</sup> Miras hakkından feragat ile mirasbırakanın ölümü sonrası olumsuz miras sözleşmesi hüküm ve sonuçlarını doğuracak ve karşı taraf kanuni mirasçı olsa da miras hakkından faydalanamayacaktır.<sup>36</sup> Buna karşın feragat sözleşmesi kısmi de olabilir. Bu kapsamda karşı taraf mirasın sadece belli bir kısmından faydalanamayacaktır. Buna rağmen kanuni mirasçı feragat etmediği kısım için ise miras hakkından faydalanabilecektir.<sup>37</sup>

Miras sözleşmeleri irade beyanı açısından iki taraflı sözleşmelerdir.<sup>38</sup> Buna karşın borç altına girme hususunda tek taraflı veya iki taraflı sözleşme hükümleri düzenlenebilir. Miras sözleşmesinde genellikle tek taraflı borç altına girme hususu söz konusu olur. Tek taraflı olumlu miras sözleşmesinde mirasbırakan, karşı taraf lehine maddi anlamda bir tasarrufta bulunurken lehine tasarrufta bulunulan kişi ise sadece bunu kabul eder ve sözleşme hüküm ve sonuçlarını doğurur. İki taraflı olumlu miras sözleşmesinde ise sadece mirasbırakan bir borç edimi altına girmez, aynı şekilde lehine mirasbırakan tarafından tasarrufta bulunulan da sözleşme gereği bir edimi icra etme borcu altına girecektir. Bu noktada lehine mirasbırakan tarafından tasarrufta bulunulan taraf, sağlararası bir edim veya yine ölüme bağlı bir tasarrufta da bulunabilir.<sup>39</sup>

Tek taraflı olumsuz miras sözleşmesinde ise, miras hakkından feragat eden taraf bu feragatin karşılığında hiçbir ivaz almadan

---

<sup>35</sup> Zevkliler, Aydın: Medeni Hukuk Pratik Çalışmaları, V. Bası, Ankara 2004, s. 106.

<sup>36</sup> Dural/Öz, age s. 52.

<sup>37</sup> Kocayusufoğlu, age s. 128; Ayiter, Nüşin, Miras Hukuku, (4. Bası), Sevinç Matbaası, Ankara 1978, s. 103.

<sup>38</sup> Ayiter, age s. 96.

<sup>39</sup> Özüğür, Ali İhsan: Türk Medeni Kanunundan Önce ve Sonra Miras Hukuku, Cilt I, Ankara 2015, s. 102.

hakkından vazgeçmektedir. İki taraflı olumsuz miras sözleşmesinde ise bir ivaz söz konusudur. Miras hakkından feragat eden taraf bunun karşılığında mirasbırakandan bir ivaz almıştır.<sup>40</sup>

### 2.2.2. Maddi Anlamda Ölüme Bağlı Tasarruflar

Maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflarda ise şeklî anlamda ölüme bağlı tasarruflardan farklı olarak ölüme bağlı tasarrufun amacı ve konusu ön plana çıkar. Maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar ile anlaşılması gereken mirasbırakanın yaptığı tasarrufların ve son dileklerinin kendisinin ölümünden sonra ifa edilmesidir.<sup>41</sup> 4721 sayılı Medeni Kanunumuzda maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar esas olarak kanunun 514. ila 530. maddeleri arasında sayılmıştır. Buna karşın sadece bu maddeler arasında sayılanlar değil ayrıca Türk Medeni Kanunu'nun 510. maddesinde düzenlenen mirastan çıkarma ile TMK 550. maddede hüküm altına alınan vasiyeti yerine getirme görevlisi de birer maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf türüdür.<sup>42</sup> Bu kapsamda çalışmanın bu kısmında maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf türleri incelenecektir.

Bu noktada maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar adına belirtilmesi gereken temel noktalardan bir diğeri ise maddi anlamda ölüme bağlı tasarrufların sadece miras hukuku ile ilgili olmadığıdır. Bu bağlamda maddi anlamda ölüme bağlı tasarrufların bir bölümü miras hukuku ile ilgili iken bir kısmı ise, mirasbırakanın miras hukuku ile doğrudan bağlantısı olmayan son dileklerinin yerine getirilmesidir.<sup>43</sup> Bu noktaları örnek vererek açıklamak konunun anlaşılması bakımında daha faydalı olacaktır. Buna göre miras hukuku ile doğrudan bağlantılı olan maddi anlamda

---

<sup>40</sup> Kocayusufopaşaoğlu, age s. 129, Ayiter, age s. 102.

<sup>41</sup> İnan, age s. 95.

<sup>42</sup> Oğuzman, M. Kemal/ Barlas, Nami, Medeni Hukuk, Beta Yayıncılık, İstanbul 2015, s. 203.

<sup>43</sup> İnan, age s. 97; Eren, Türk Medeni Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davası, s. 7.

ölüme bağı tasarruflara örnek olarak; Mirasçı Atama, Yedek Mirasçı Atama, Artmirasçı Atama, Mirasçılıktan Çıkarma (Iskat), Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisi Atama gibi örnekler verilebilir.<sup>44</sup> Buna karşın miras hukuku ile ilgili olmayan hususlarda ölüme bağı tasarruflar genellikle borçlar ve aile hukuku ile ilgilidir. Örneğin ölüme bağı tasarruf ile vakıf kurulması veya çocuğun tanınması bu duruma örnek verilebilir.<sup>45</sup>

### **2.2.3. Maddi Anlamda Ölüme Bağı Tasarruf Türleri**

#### **2.2.3.1. Mirasçı Atama**

Maddi anlamda ölüme bağı tasarrufun türlerinden ilk olarak inceleyeceğimiz husus, mirasçı atamadır. Mirasçı atama 4721 sayılı TMK'nın 516. maddesinde açıkça düzenlenmiştir. Bu kapsamda mirasbırakan malının tasarrufta bulunabileceği bölümünün belli bir kısmını mirasçı atadığı kişiye bırakıyor. Burada anlaşılması gereken mirasbırakanın belirli bir malını bırakmadığı, mirasçı atadığı kişiye malvarlığı değerinin bir bölümünü bıraktığıdır.<sup>46</sup> Atanan mirasçının gerçek veya tüzel kişi olması mümkündür. Mirasçı atamanın bir diğer özelliği ise atanan mirasçının kanuni mirasçılar gibi mirasbırakanın mirasının külli halefi olmasıdır.<sup>47</sup> Bu kapsamda atanmış mirasçı mirasbırakanın borçlarından da diğer mirasçılar gibi müteselsil olarak sorumludur. Bu husus Türk Medeni Kanunu'nun 599. maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilmiştir.

---

<sup>44</sup> Kılıçoğlu, Miras, s. 104.

<sup>45</sup> Eren, Türk Medeni Hukukunda Ölüme Bağı Tasarrufların İptali Davası, s. 7; İnan, age s. 97; Ayiter, age s. 37.

<sup>46</sup> İşgüzar, Hasan: Yeni Türk Medeni Kanununa Göre Miras Hukuku Hükümlerindeki Değişiklikler ve Yenilikler, Ankara 2003, s. 91.

<sup>47</sup> Dural, M., Ögüz, T. ve Gümüş, M. A., Türk Özel Hukuku- Aile Hukuku-, (4. Baskı), Filiz Kitapevi, İstanbul 2011, s. 194.

### 2.2.3.2. Belirli Mal Bırakma

Belirli mal bırakma kavramı vasiyet kavramının açıklanması için yeterli bir kavram değildir.<sup>48</sup> Zira belirli bir mal bırakma vasiyetin bir diğer türüdür. Buna karşın kanun koyucunun yaptığı bir hata ile şekli anlamda ölüme bağlı vasiyetname yerine vasiyet kavramını kullanmış ve maddi anlamda ölüme bağlı vasiyet yerine ise vasiyetin bir alt kolu olan belirli bir mal bırakma kavramını kullanmıştır. Şekli anlamda ölüme bağlı tasarruf hususunda değindiğimiz üzere kanun koyucunun vasiyetname tabiri kullanması yerine vasiyet tabirini kullanması kanaatimizce doğru olmayıp doktrinde de eleştirilmiştir. Zira vasiyet bir maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf türüdür.<sup>49</sup>

Yukarıda da belirttiğimiz üzere belirli bir mal bırakma vasiyetin bir türüdür. Zira vasiyet sadece belirli bir mal bırakma ile yapılmaz.<sup>50</sup> Kanun koyucu belirli bir mal bırakma hususunu bu noktada 517. maddede çok geniş kapsamlı düzenlemiştir. Madde hükmünden de anlaşılacağı gibi belirli bir mal bırakma sadece ilk fıkrada belirtilmiş, akabinde vasiyet ile nelerin düzenlenebileceği açıklanmamıştır. Dolayısıyla kanun koyucunun burada seçtiği belirli bir mal bırakma başlığı madde hükmünü açıklama için yeterli olmamaktadır.<sup>51</sup> Kanun koyucunun şekli anlamda ölüme bağlı tasarruf için kullanması gereken başlık vasiyet yerine vasiyetname iken,

---

<sup>48</sup> Ertaş, Şeref, “Ölüme Bağlı Tasarruftan Tenfizi Ölüme Bağlı Bağışlama ile Rücu”, Prof. Dr. İrfan Baştuğ Anısına Armağan, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını, İzmir 2005, s. 51.

<sup>49</sup> Arbek, Ömer, Miras Hukukunda Ölüme Bağlı İşlemlerde İrade Serbestisi Sınırları ve Müeyyidesi, (1. Baskı), Yetkin Yayınları, Ankara 2007, s. 392.

<sup>50</sup> Akbıyık, Cem, “Yeni Medeni Kanun’un Miras Sebebiyle İstihkak Davasına İlişkin Hükümleri Hakkında Düşünceler”, Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu için Armağan, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2004, s. 403-418.

<sup>51</sup> Kocayusufpaşaoğlu, age s.258; Köprülü, Bülent: Miras Hukuku Dersleri: Mirasçılar-Ölüme Bağlı Tasarruflar-Mirasın İntikali, II. Bası, İstanbul 1985, s. 169; Dural/Öz, age s. 138; Serozan/Engin, age s. 236.

maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflardan biri olan belirli bir mal bırakma yerine kullanılması gereken başlık vasiyettir.<sup>52</sup>

Vasiyet, TMK 517. maddenin ilk fıkrasında olumsuz bir şekilde tanımlanmıştır. Buna göre; “Mirasbırakan, bir kimseye onu mirasçı atamaksızın belirli bir mal bırakma yoluyla kazandırmada bulunabilir.” Bu bağlamda vasiyet; mirasçı atama yoluyla olmayan, bir kişi lehine ve ölüme bağlı tasarruf ile bir malvarlığı menfaatinin bırakılmasıdır. Dolayısıyla vasiyet hâlinde mirasbırakılan taraf mirasçının malvarlığı değerinin tamamına bir pay ile sahip olmamaktadır.<sup>53</sup> Yine buna ek olarak vasiyet alacaklısı, mirasbırakanın malvarlığına diğer kanuni mirasçılar gibi külli halef sıfatıyla sahip olmayacaktır. Lehine vasiyet yapılan kişi vasiyetin yerine getirilmesini mirasçılardan talep edebilecektir.<sup>54</sup> Zira lehine miras bırakılan kişi, mirasbırakanın ölümü ile doğrudan vasiyet edilen malvarlığı değerine hak kazanamaz.<sup>55</sup> Lehine vasiyet yapılan kişinin istem hakkı 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun 600. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre; vasiyet alacaklısı, mevcudiyeti hâlinde vasiyeti yerine getirme görevlisinden, aksi hâlde yasal ya da atanmış mirasçılardan istemde bulunma hakkını haizdir. Alacağın muaccel olması için, aksi tasarrufta belirtilmemişse mirasçıların mirası kabul etmesi veya ret hakkının sonra ermesi gerekir. Talebi karşılanmayan vasiyet alacaklısı, vasiyet yükümlülerine karşı vasiyeti tenfiz davası açabilir.<sup>56</sup>

Bu kapsamda; 2 Şubat 2010 karar tarihli, 2010/174 Esas ve 2010/1228 Karar sayılı Yargıtay 3. Hukuk Dairesi kararına konu olayda vasiyet alacaklısı, vasiyetin tenfizini dava yoluyla talep etmiştir. Yerel

---

<sup>52</sup> Dural/Öz, age s. 138-139; Serozan/Engin, age s. 239.

<sup>53</sup> Kılıçoğlu, Miras, s. 109.

<sup>54</sup> İnal, Nihat: Miras Davaları, Ankara 2005, s. 302.

<sup>55</sup> Dural/Öz, age s. 169.

<sup>56</sup> Gençcan, Ömer Uğur, Miras Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara 2008, s. 268.

mahkemenin kabul ettiği dava, davalı vekilinin itirazı üzerine Yargıtay'ın önüne gelmiştir. Davacı bir vakıf iken davalı kendisine vasiyetname ile taşınmaz bırakılan bir bakanlıktır. Yargıtay yaptığı inceleme sonucunda vasiyeti yerine getirme görevlisi olmadığı için husumetin murisin yasal veya atanmış mirasçılara yöneltmesi gerekirken bunların araştırılmamasını bozma nedeni saymıştır.<sup>57</sup>

### 2.2.3.3. Yedek Mirasçı Atama

Yedek mirasçı atama hususu Türk Medeni Kanunu'nun 520. maddesinde açıklanmıştır. Buna göre; mirasbırakan, lehine vasiyet bırakılan kişinin veya mirasçı atanan kişinin kendisinden evvel ölmesi hâlinde veya mirasın reddi hâlinde, bu kişilerin yerini alması için bir veya birden fazla kişiyi kendisine yedek mirasçı olarak atayabilir.<sup>58</sup>

Yedek mirasçılık müessesesinin oluşabilmesi ve yedek mirasçı belirleyebilmek için mirasbırakanın mirasçısının mirasbırakandan önce ölme veya mirası reddetme ihtimalleri göz önünde bulundurulur.<sup>59</sup> Buna karşın bu husus kanun koyucu tarafından dar yorumlanmaktadır. Buna ek olarak yedek mirasçılık, mirastan yoksunluk hâlinde veya mirastan çıkarma, feragat hâlinde de söz konusu olabilmektedir.<sup>60</sup> Buna karşın mirasbırakanın iradesinin açıkça aksi yönde olduğu anlaşılıyorsa yedek mirasçılık hususu burada uygulanmaz.<sup>61</sup>

<sup>57</sup> Yargıtay 3. HD, T: 2.2.2010, E: 2010/174, K: 2010/1228 ([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr)) Erişim tarihi: 29.01.2019).

<sup>58</sup> İmre/Erman, age s. 139; Serozan/Engin, age s. 235.

<sup>59</sup> Öztan, age s. 310; Ayan, Miras, s. 102; Engin, Baki İlkey, Yedek Mirasçılık, Filiz Kitabevi, İstanbul 2003, s. 72.

<sup>60</sup> Serozan, Rona, "Miras Hukukunda İradî Mirasçılarının Konumunu Güçlendiren Yeni Gelişmeler", İÜHF Prof. Dr. Aydın Aybay'a Armağan, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2004, s. 283-299.

<sup>61</sup> Kocayusufpaşaoğlu, age s. 289; Dural/Öz, age s. 167.



Yedek mirasçılık için değinilmesi gereken bir diğer temel husus ise yedek mirasçının hakkının geciktirici şarta bağlandığıdır.<sup>62</sup> Zira yedek mirasçılık ancak mirasbırakanın kendisinden evvel mirasçı atanan veya lehine vasiyet yapılan kişinin ölmesi veya mirası reddi hâlinde söz konusu olacaktır.<sup>63</sup>

#### 2.2.3.4. Artmirasçı Atama

Maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflardan bir diğer ise artmirasçılıktır. Bu noktada artmirasçı 4721 sayılı TMK'nın 521. maddesinde hüküm altına alınmıştır. Artmirasçının tanımı ise 521. maddenin ilk fıkrasında belirtilmiştir. Bu bağlamda mirasbırakan kendisine sırasıyla mirasçı olacak kişileri artmirasçı ile belirlemektedir. Buna karşın ön mirasçının temel işlevi belli şartların oluşması ile mirasın art mirasçılığa geçirilmesini sağlamaktır.<sup>64</sup>

Buna karşın artmirasçı için kendisine geçirilen mirası bir başkasına bırakma şansı kanun koyucu tarafından belirlenmemiştir.<sup>65</sup> Dolayısıyla artmirasçı olarak atanan kişi mirası bir başkasına devredemez. Zira bu husus TMK 521. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilmiştir. Buna göre; “Aynı yükümlülük artmirasçılığa yüklenemez.” Bu kural art vasiyet alacaklısı için de geçerliliğini korumaktadır (TMK md. 521/3). Bu noktada üç aşamalı bir mirasın devri kanun koyucu tarafından engellenmiştir.<sup>66</sup>

---

<sup>62</sup> Gençcan, age s. 270.

<sup>63</sup> Kocayusufpaşaoğlu, age s. 290; Serozan/Engin, age s. 235, 252; Dural/Öz, age s. 169.

<sup>64</sup> İşgüzar, Hasan: Yeni Türk Medeni Kanununa Göre Miras Hukuku Hükümlerindeki Değişiklikler ve Yenilikler, Ankara 2003, s. 104.

<sup>65</sup> Helvacı, İlhan, “Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davasında Ayırt Etme Gücünün (Temyiz Kudretinin) İspatı”, Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağanı I-II, Beta Yayıncılık, İstanbul 2002, c. I, s. 1117.

<sup>66</sup> Hatemi, Miras, s. 107.

Önirasçı bir atanmış mirasçı gibi mirası kazanacaktır. Buna karşın önirasçının temel görevi kendisine atanmış mirasçı gibi kazandırılan mirası artmirasçıya teslim etmesidir.<sup>67</sup> Bu husus TMK'nın 524. maddesinde belirtilmiştir. Önirasçı mirası reddederse veya mirastan yoksun kalırsa, mirasbırakandan önce vefat ederse miras artmirasçıya geçmektedir. Mirasın artmirasçıya intikali için artmirasçının sağ olması gerekmektedir.<sup>68</sup> Eğer mirasın artmirasçıya intikali sırasından artmirasçı sağ değilse miras ön mirasçıda kalacaktır.<sup>69</sup> Yine bu husus da 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 525. maddesinde belirtilmiştir.<sup>70</sup>

Artmirasçı ve önirasçı da mirasbırakanın halefleridir. Bu noktada lehine tasarruf yapılan bu kişiler mirasçı atanmışlar ise külli halef olacak, vasiyet alacaklısı olarak belirlenmişler ise cüzi halef niteliği taşıyacaktır. Bu bağlamda mirasın geçiş anı da önemli bir husustur.<sup>71</sup> TMK'nın artmirasçıya geçiş başlıklı 522. maddesindeki düzenlemeye göre; mirasın önirasçıdan artmirasçıya geçiş anı belirtilmemiş ise miras önirasçının ölümü ile artmirasçıya intikal edecektir. Son olarak artmirasçıya mirasın intikal etmesi bir sebeple olanaksızlaşmış ise miras kesin olarak önirasçının mirasçılarına geçecektir.<sup>72</sup>

---

<sup>67</sup> Gençcan, age s. 272.

<sup>68</sup> Oğuzman, M. K., Seliçi, Ö. ve Özdemir (Oktay), Eşya Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul 2014, s. 205.

<sup>69</sup> Helvacı, İlhan, "Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davasında Ayırt Etme Gücünün (Temyiz Kudretinin) İspatı", Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağanı I-II, Beta Yayıncılık, İstanbul 2002, c. I, s. 1118.

<sup>70</sup> Hatipoğlu, Cihan Yüksel: Murisin Mirasçılar Aleyhine Yaptığı Sağlararası Muvazaalı Muamelelerin Hukuki Sonuçları, Ankara 2004, s. 141.

<sup>71</sup> Zevkliler, Aydın: Medeni Hukuk Pratik Çalışmaları, V. Bası, Ankara 2004, s. 90.

<sup>72</sup> Serozan, Rona, "Yeni Medeni Kanunun Miras Hukuku Alanındaki Yeniliklerinin Değerlendirilmesi", İÜHF Prof Dr. Ergun Özsunay'a Armağan, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2004, s. 565.

### 2.2.3.5. Vakıf Kurma

Maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflardan bir diğeri ise vakıf kurmadır. Vakıf kurma doğrudan miras hukuku ile ilgili olmayıp borçlar hukukunun bir parçasıdır.<sup>73</sup> Vakıf kurma 4721 sayılı TMK'nın 526. maddesinde belirtilmiştir. Buna göre mirasbırakan, vakıf kurabilmek için terekesinin tasarruf edilebilir bölümünün tamamını veya bir kısmını hasretmek yoluna gidebilir. Vakfın tüzel kişilik kazanabilmesi için yasa hükümlerine riayet edilmesi şarttır.<sup>74</sup>

Ölüme bağlı tasarruf ile vakıf kurmada esas olarak iki işlem söz konusudur. Bu noktada ilk işlem vakıf kurma ve tüzel kişilik kazandırma iken ikinci işlem kurulan bu tüzel kişiliğe tasarrufta bulunmaktır.<sup>75</sup> Kurulan vakfın tüzel kişilik kazanması hususu sağlararası işlem veya ölüme bağlı işlem arasında bir fark olmadan sonuçlanmaktadır. Buna göre Türk Medeni Kanunu'nun 102. maddesi gereği vakıf, tüzel kişiliğini vakfedenin yerleşim yeri mahkemesinin gözetiminde saklanan sicile kayıt ile elde eder.<sup>76</sup> Dolayısıyla ölüme bağlı tasarruf ile kurulan vakfın tüzel kişiliğe de mirasbırakanın ikametgahında yer alan bölgenin asliye hukuk mahkemesinin siciline kayıt ile kazanılır.<sup>77</sup>

### 2.2.3.6. Mirastan Feragat

Maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflardan miras hukuku ile ilgili olan temel hususlardan bir diğeri ise mirastan feragattir. Bu noktada

---

<sup>73</sup> Yıldırım, Abdulkerim: Türk Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarruflarda Şart ve Mükellefiyetler, Ankara 2004, s. 173.

<sup>74</sup> Gençcan, age s. 256.

<sup>75</sup> Helvacı, İlhan, "Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davasında Ayırt Etme Gücünün (Temyiz Kudretinin) İspatı", Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağanı I-II, Beta Yayıncılık, İstanbul 2002, c. I, s. 1119.

<sup>76</sup> Hatipoğlu, Cihan Yüksel: Murisin Mirasçılar Aleyhine Yaptığı Sağlararası Muvazaalı Muamelelerin Hukuki Sonuçları, Ankara 2004, s. 105.

<sup>77</sup> İmre/Erman, age s. 155.

mirastan feragat ile mirasbırakanın ileride doğacak miras payından vazgeçilmesi söz konusu olur. Mirastan feragat sözleşmesi bir ivaz karşılığı olabileceği gibi ivazsız da akdedilebilir.<sup>78</sup> Mirastan feragat sözleşmesinin kapsamı 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 528. maddesinde belirtilmiştir. Bu noktada belirtilmesi gereken husus mirastan feragat ile lehine miras hakkı doğacak kişinin hak henüz doğmamış iken bu hakkından vazgeçmesi noktasıdır. Zira miras hakkı mirasbırakanın ölümü ile doğacaktır.<sup>79</sup>

Mirastan feragat ile müstakbel miras hakkı sahibi bu hakkını feragat ettiği oranda kaybedecektir. Zira mirastan feragat kısmi olarak da düzenlenebilir. Bu noktada kısmi feragat hâlinde mirasçı miras hakkını kaybettiği bölüm için bir hak talebinde bulunamaz.<sup>80</sup> Mirastan feragat sözleşmesi ivazlı ise yapılan feragat altsoyları da kapsamı altına alacaktır. Bu genel kural olmakla birlikte, taraflar bunun da aksini kararlaştırabilir. Başka bir deyişle ivazlı bir miras sözleşmesi düzenlenmiş olsa bile, bu durumun altsoy için hüküm doğurmayacağı belirtilebilir.<sup>81</sup>

Mirastan feragatte değinilmesi gereken bir diğer husus mirasbırakanın terekesinin açıldığı zaman malvarlığı değerlerinin borçlarını ödeyemeyecek durumda olması hâlinde mirastan feragat edenlerin durumudur. Bu durumda mirastan feragat edenler de alacaklılara karşı mirasçılar gibi sorumlu olacaktır.<sup>82</sup> Bu husus ayrıntılı bir şekilde TMK 530. maddede düzenlenmiştir. Buna göre; feragat eden ve mirasçıları, mirasın ölüm tarihinden beş yıl öncesine kadar olan dönemde

---

<sup>78</sup> Albaş, Hakan, "Mirastan Feragat Sözleşmesi ve Hükümlerine İlişkin Bazı Sorunlar", DEÜHFD, 9 (Özel Sayı, Prof. Dr. Ünal Narmanlıoğlu'na Armağan), 2007, s. 532.

<sup>79</sup> Albaş, Hakan, "Mirastan Feragat Sözleşmesi ve Hükümlerine İlişkin Bazı Sorunlar", DEÜHFD, 9 (Özel Sayı, Prof. Dr. Ünal Narmanlıoğlu'na Armağan), 2007, s. 534.

<sup>80</sup> Albaş, age s. 534.

<sup>81</sup> Arbek, Ömer, Miras Hukukunda Ölümüne Bağlı İşlemlerde İrade Serbestisi Sınırları ve Müeyyidesi, (1. Baskı), Yetkin Yayınları, Ankara 2007, s. 106.

<sup>82</sup> Albaş, age s. 538.

kendilerine verilen karşılıktan mirasın açıldığı sıradaki zenginleşmeleri nispetinde sorumlu tutulurlar.

### 2.2.3.7. Mirasçılıktan Çıkarma (Iskat)

Maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflardan bir diğeri ise ıskattır. Iskat ile mirasbırakan saklı paylı mirasçısını miras hakkından uzaklaştırabilir. Bu durumun ortaya çıkması için bazı koşulların gerçekleşmesi gerekmektedir ve bu koşullar kanunen sayılmıştır.<sup>83</sup> Buna göre TMK'nın 510. maddesi gereği bu şartlar, mirasçının mirasbırakanı ya da hısımlarını hedef alan ciddi bir suç işlemesi; mirasçının mirasbırakana ya da hısımlarına karşı yüklendiği aile hukuku kaynaklı sorumluluklarını önemli ölçüde ihmal etmesi olarak belirtilmiştir. Bu şartların varlığı hâlinde mirasbırakan, saklı paylı mirasçısını mirasından mahrum edebilecektir.<sup>84</sup>

Kanunen belirtilen bu sebepler ile mirasçılıktan çıkarılan taraf ayrıca tenkis davası açma hakkını da kaybedecektir.<sup>85</sup> Bu husus TMK md. 511/1'de belirtilmiştir. Bu kapsamda ıskat edilen taraf sanki mirasbırakandan evvel ölmüşçesine taksim yapılacaktır. Buna karşın mirastan ıskat edilen tarafın alt soyu var ise mirastan uzaklaştırılan tarafın payı altsoya dağıtılır, eğer alt soy bulunmuyor ise ıskat edilenin payı da yasal mirasçılar arasında pay edilecektir.<sup>86</sup> Mirasbırakan müstakbel miras hakkı sahibinin hangi nedenle mirastan uzaklaştırıldığını ölüme bağlı tasarruf ile belirtmek durumundadır. Aksi hâlde mirasçı saklı payını alabilecektir.<sup>87</sup> Zira bu husus TMK'nın 512. maddesinin ilk bölümünde de

---

<sup>83</sup> Arbek, Ömer, Miras Hukukunda Ölüme Bağlı İşlemlerde İrade Serbestisi Sınırları ve Müeyyidesi, (1. Baskı), Yetkin Yayınları, Ankara 2007, s. 104.

<sup>84</sup> Gençcan, age s. 273-274.

<sup>85</sup> Dural, Mustafa ve Öz, Turgut, Miras Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul 2014, s. 191.

<sup>86</sup> Hatemi, Miras, s. 112; Dural/Öz, age s. 210 vd.; Gençcan, age s. 275.

<sup>87</sup> İmre/Erman, age s. 237.

belirtilmiştir. Bu bağlamda mirastan çıkarılma sebebine itiraz edilmesi hâlinde, mirasbırakan tarafın mirasçıları ıskat sebebinin varlığını ispat etmekle yükümlüdürler (TMK md. 512/2). İspatlanamamış veya tasarrufta ortaya konmamış bir sebep varsa tasarruf, mirasçının saklı payına halel getirilmeden uygulanır (TMK md. 512/3).<sup>88</sup>

Bu kapsamda; 15 Kasım 2013 karar tarihli, 2013/2-129 Esas ve 2013/1585 Karar sayılı Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararına konu olayda açılan vasiyetnamenin iptali davasında davacı ıskat nedenlerinin var olmadığını iddia etmiştir. Yerel mahkeme vasiyetnamenin iptaline karar vermiştir. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi mirasbırakanın gösterdiği nedenlerin varlığını ispat yükünün davalılarda olduğunu belirtmiş, davalıların ıskat nedenlerinin doğruluğunu ispatlayamadıklarından bahisle ıskatın yalnızca mirasbırakanın tasarruf özgürlüğü oranında sonuç doğuracağını ve davaya tenkis davası olarak devam edilmesi gerektiğine hükmederek yerel mahkemenin kararını bozmuştur. Yerel mahkemenin kararında direnmesi üzerine Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, mirasbırakanın ıskat nedenlerinde esaslı hataya düştüğünün sabit olmamasını gerekçe göstererek vasiyetnamenin iptal edilemeyeceğini kabul etmiş ve direnme kararını bozmuştur.<sup>89</sup>

Yukarıda belirttiğimiz ve açıklamaya çalıştığımız husus müstakbel mirasçının cezalandırılması için yapılan ıskattır. Buna karşın ıskat sadece cezalandırma amacı ile kullanılmaz. Bir de müstakbel mirasçının alacaklılara karşı korunması için mirastan çıkarma kurumu söz konusudur. Bu husus Türk Medeni Kanunu'nun 513. maddesinde düzenlenmiştir. Borcun ödenememesi nedeniyle mirasçılıktan çıkarma kurumunun temel

---

<sup>88</sup> Yargıtay 2. HD, T: 4.4.1991, E: 1991/3606, K: 1991/6143, (Zevkliler, Aydın, Medeni Hukuk Pratik Çalışmaları, V. Bası, Ankara 2004, s. 183).

<sup>89</sup> Yargıtay HGK, T: 15.11.2013, E: 2013/2-129, K: 2013/1585 ([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 15.03.2019).

amacı mirasçının korunmasıdır.<sup>90</sup> Bu kapsamda mirasçının borcunu ödemedi aciz durumda olması hâlinde mirasbırakan alacaklılara karşı bu mal varlığını korumak amacı ile mirasçının saklı payının yarısı için müstakbel miras hakkı sahibini ıskat edebilir.<sup>91</sup> Bu noktada saklı payın yarısı alt soya geçebilecektir. Bu durum ayrıntılı olarak TMK'nın 513. maddesinde düzenlenmiştir.<sup>92</sup>

Koruyucu ıskatın gerçekleşmesi için iki şartın meydana gelmesi gerekir. Bunlardan ilki İcra İflas Kanunu'nun 143. maddesi gereği ıskat edilecek altsoy aleyhine borç ödemedi aciz vesikasının varlığıdır. İkinci şart ise koruyucu ıskat ile müstakbel mirasçının korunabilecek saklı payının yarısının mirasçının altsoyuna intikal etmesidir.<sup>93</sup> Çıkarmanın iptal edilebilmesi için mirasçılıktan çıkarılanın talebinin yanında mirasın açıldığı anda borç ödemedi aciz belgesinin hükmünü yitirmiş ya da belgeye konu borç miktarının mirasçılıktan çıkarılanın miras payının yarısından az olması gereklidir.<sup>94</sup>

#### **2.2.3.8. Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisi Atama**

Vasiyeti yerine getirmesi için bir görevli tayin edilmesi de maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf türlerinde bir diğeridir. Buna göre bu kurum Türk Medeni Kanunu'nun 550. ila 556. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Bu bağlamda mirasbırakan bir kişiyi vasiyeti yerine getirme görevlisi olarak atayabileceği gibi, birden fazla kişiyi de bu iş ile görevlendirebilir.<sup>95</sup> Vasiyeti yerine getirmesi görevi için atanan kişilerin

---

<sup>90</sup> Dural/Öz, age s. 210 vd.

<sup>91</sup> İnan/ Ertaş/ Albaş, age s. 385.

<sup>92</sup> İmre/Erman, age s. 245.

<sup>93</sup> Dural/Öz, age s. 157; Kocayusufpaşaoğlu, age s. 281; Serozan/Engin, age s. 247.

<sup>94</sup> Gençcan, age s. 282; Dural/Öz, age s. 210.

<sup>95</sup> Kılıçoğlu, Miras, s. 128; Öztan, age s. 340; Serozan, Rona/ Engin, Baki İlkay: Miras Hukuku: Temel Kavramlar ve İlkeler, Yasal Mirasçılık, Saklı Paylı Mirasçılık, Tasarruf Nisabı ve Tenkis, İradî Mirasçılık, Uygulama Çalışmaları, Ankara 2014, s. 93.

ölüme bağlı tasarrufun hüküm ve sonuçlarını doğurduğu sırada fiil ehliyetine sahip olmaları gerekmektedir.<sup>96</sup> Sulh hâkimince vasiyeti yerine getirme görevlisine atandığı görev tebliğ edilir, tebliğ tarihini izleyen on beş günde sulh hâkimine olumsuz bir bildirimde bulunulmazsa, görev kabul edilmiş sayılır.<sup>97</sup>

### 2.2.3.9. Koşul (Şart) ve Yükleme (Mükellefiyet)

Maddi anlamda ölüme bağlı tasarrufların son türü ise koşul ve yüklemidir. Bu noktada ilk olarak koşul kavramını açıklamakta fayda bulunmaktadır. Koşul bir işlemin, durum veya olgunun gerçekleşmesinin şüpheli olduğu hâllerde bu işlemin vuku bulup bulmamasına bağlı kılınmasıdır. Bu noktada koşul ikiye ayrılır. Bunlar geciktirici koşul ve bozucu koşuldur. Geciktirici koşulda bir işlemin hüküm ve sonuçlarının doğması bir vukuun meydana gelmesine bağlanmıştır. Bu husus TBK'nın 170. maddesinde açıklanmıştır. Bozucu şartta ise farklı bir durum söz konusu olur. İşlem hüküm ve sonuçlarını hemen doğurur. Buna karşın şartın gerçekleşmesi ile işlem ortadan kalkar. Bu husus da TBK md. 173'te belirtilmiştir.<sup>98</sup>

Yüklemede ise mirasbırakan ölümü sonrası son dileklerinin yerine getirilmesi için isteklerini yasal mirasçılara, atanmış mirasçılara veya vasiyet alacaklılarına belirtebilir. Bu noktada yükleme bir alacak hakkı doğurmaz ve doğal olarak yüklemenin yerine getirilmemesi ile alacak hakkı doğmadığı gibi dava hakkı da doğmayacaktır.<sup>99</sup> Koşul ve

---

<sup>96</sup> Serozan/Engin, age s. 102; Dural/Öz, age s. 162.

<sup>97</sup> Öztan, age s. 342-343; Serozan, Rona, “Yeni Medeni Kanunun Miras Hukuku Alanındaki Yeniliklerinin Değerlendirilmesi”, İÜHF Prof Dr. Ergun Özsunay’a Armağan, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2004, s. 569.

<sup>98</sup> Öztan, age s. 302.

<sup>99</sup> Serozan, Rona/ Engin, Baki İlkay: Miras Hukuku: Temel Kavramlar ve İlkeler, Yasal Mirasçılık, Saklı Paylı Mirasçılık, Tasarruf Nisabı ve Tenkis, İradi Mirasçılık, Uygulama Çalışmaları, Ankara 2014, s. 93.



yüklemeler TMK'nın 515. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre; mirasbırakanın yaptığı ölüme bağlı tasarruf için koşul ya da yüklemeler öngörmesi mümkündür. İlgili kişiler, tasarrufun hüküm ve sonuçlarının ortaya çıkmasıyla birlikte koşul ya da yüklemenin gerçekleştirilmesini talep edebilir. Koşul ve yüklemeler hukuka ya da ahlaka uymuyorsa tasarrufun geçerliliğini yitirmesine yol açarken bir anlam ifade etmiyorsa yazılmamış gibi hareket edilir.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 14 Haziran 2005 tarihli, 2005/4530 Esas ve 2005/9190 Karar sayılı kararında mirasbırakanın taşınmazının parsellasyonu yapıldıktan sonra bir parselini vasiyet etmesi nedeniyle vasiyetnamenin iptaline karar veren yerel mahkeme kararını mirasbırakanın ölüme bağlı tasarrufları için koşul ve yükleme öngörebileceğini ve geciktirici koşulun vasiyetnamenin iptaline yol açmayacağını belirterek bozmuştur.<sup>100</sup>

### **2.3. Maddi Anlamda Ölüme Bağlı Tasarruflar ile Şeklî Anlamda Ölüme Bağlı Tasarruflar Arasındaki İlişki**

Şeklî anlamda ölüme bağlı tasarruflar aracılığı ile yapılabilen maddi anlamda ölüme bağlı tasarrufların bir bölümü vasiyetname olarak, bir bölümü de miras sözleşmesi biçiminde karşımıza çıkmaktadır.<sup>101</sup> Ancak bu konuda kanun kapsamında bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu konuda sorulacak ilk soru maddi anlamda ölüme bağlı tasarrufların tümünün hem vasiyetname hem de miras sözleşmesi şeklinde yapılabilmemesidir.

---

<sup>100</sup> Yargıtay 2. HD, T: 14.6.2005, E: 2005/4530, K: 2005/9190 ([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 23.01.2019).

<sup>101</sup> Gençcan, age s. 254.

### 2.3.1. Hem Miras Sözleşmesi ile Hem De Vasiyetname ile Yapılabilen Tasarruflar

Türk Medeni Kanunu 527. maddesi kapsamında mirasbırakanın, herhangi bir malını veya tüm mal varlığını yapılacak bir miras sözleşmesi ile sözleşmenin diğer tarafına veya üçüncü bir kişiye bırakmayı taahhüt edebileceği hükmü yer almaktadır. Bu hüküm çerçevesinde mirasbırakan, miras sözleşmesi ile sahip olduğu mal varlığı değerlerini veya muayyen bir malını akit yaptığı herhangi bir şahsa ya da üçüncü bir şahsa bırakma mükellefiyeti altına girebilmektedir. Yine hükümden anlaşıldığı üzere miras sözleşmesinin konusu mirasçı atama şeklinde olabileceği gibi belirli bir mal bırakma da olabilir.<sup>102</sup>

TMK md. 527 hükmü kapsamında miras sözleşmesi ile yapılabilecek tasarruflara bir sınırlama getirilmemiştir. Başka bir ifade ile mirasçı atanması ile belirli bir mal varlığı değerinin bırakılması yanında mirasbırakanın her zaman serbestçe dönebileceği tasarruf sözleşmelerinin yapılmasında bir engel yoktur.<sup>103</sup>

Tasarrufların hem vasiyetname hem de miras sözleşmesi ile yapılması hâllerinde vasiyetname kapsamında yer aldıkları zaman vasiyetin hukuki niteliğinden dolayı tek taraflı bir tasarruf olarak kaldıkları söylenebilir. Başka bir deyişle mirasbırakan bu tasarrufları istediği zaman serbestçe geri alabilecektir. Ancak bu tasarrufların miras sözleşmesi kapsamında olması hâlinde durum biraz daha

---

<sup>102</sup> Öztan, age s. 261.

<sup>103</sup> Dural/Öz, age s. 136.

karmaşıklıkmaktadır ve hangi durumda tek taraflı hangi durumda iki taraflı bir tasarruf olarak kaldığının tespiti zorlaşmaktadır.<sup>104</sup>

Kanaatimizce bu sorunsalı akdin karşı tarafı bağlamında ele alınması gerekecektir. Tasarruf şayet karşı taraf lehine yapıldı ise bu tasarrufun çift taraflı olduğunun kabulü gerekecektir. Zira tarafların irade beyanlarına bağlı kalınması bu noktada önem kazanacaktır. Mirasbırakanın karşı tarafın lehine yapacağı ölüme bağlı kazandırmalardan tek taraflı olarak dönmesi mümkün değildir.<sup>105</sup>

### **2.3.2. Sadece Miras Sözleşmesi ile Yapılabilen Tasarruflar**

TMK md. 528/I kapsamında mirasbırakan, ivazlı veya ivazsız bir mirastan feragat sözleşmesi ile mirasçılarında birinin mirastan feragat etmesini sağlayabilir. Bu hükümden açıkça anlaşılmaktadır ki mirastan feragat ancak sözleşme ile yapılabilir. Bu durumda bir kişinin mirastan feragatine ilişkin tasarrufunu vasiyetname aracılığı ile yapması beklenen amaca hizmet etmeyecektir. Bu koşulda mirastan feragatin amacı mirasbırakanın müstakbel mirasçısının saklı payları üzerinde serbestçe tasarrufta bulunmasını sağlayarak mirasbırakan kişiye ileriki zaman diliminde açılacak olan tenkis davasında önleme/kalkan amacı görmesidir. Bu durumda mirasbırakan kişinin feragatten haberi olmasına gerek olup olmadığı tartışmalıdır.<sup>106</sup>

Bazı yazarlar açıkça miras sözleşmesi kapsamında yapılabilen tek tasarrufun mirastan feragat olacağını bildirmektedir. Bazı yazarlar ise

<sup>104</sup> Bu konudaki görüşler ve detaylı bilgi için bkz. Eren, Türk Medeni Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davası, s. 9 vd.

<sup>105</sup> Eren, Türk Medeni Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davası, s. 10 vd.

<sup>106</sup> Serozan/Engin, age s. 177; Eren, Türk Medeni Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davası, s. 10 vd.

ölünceye kadar bakma sözleşmeleri ile tenfize ilişkin hukuki işlemlerin ölümüne bağlı bağışlamalar kapsamında yalnızca miras sözleşmesi aracılığı ile yapılabilen tasarruflardan olduğunu bildirmişlerdir. Ancak ölünceye kadar bakma sözleşmeleri ile tenfiz de bağışlayanın ölümüne bağlı bağışlamalar kapsamında vasiyetname aracılığı ile yapılıp yapılamayacağı tartışmalıdır.<sup>107</sup>

### **2.3.3. Sadece Vasiyetname ile Yapılabilen Tasarruflar**

Yukarıda yapılan açıklamalar ışığında bahsi geçen tasarruflar dışında kalan tüm maddi anlamda ölümüne bağlı tasarruflar yalnızca vasiyetname ile yapılmaktadır. Bu bağlamda yalnızca vasiyetname ile gerçekleştirilebilen maddi anlamda ölümüne bağlı tasarrufların miras sözleşmesi ile yapılması hâlinde bu tasarrufların akıbetinin ne olacağı sorunsal tartışmalı bir husustur.<sup>108</sup> Yalnızca vasiyetname ile yapılan ölümüne bağlı tasarrufların bağlayıcı bölümü kapsamında sayılmamak üzere miras sözleşmesi ile yapılmasına bir engel bulunmamaktadır. Nitekim miras sözleşmeleri vasiyetnameler açısından aranan şekli koşullar ile ehliyet konularını sağlamaktadır.<sup>109</sup>

---

<sup>107</sup> Dural/Öz, age s. 136.

<sup>108</sup> Kocayusufpaşaoğlu, age s. 257; Aybay, Miras, s. 52; Serozan/Engin, age s. 181.

<sup>109</sup> Eren, Türk Medeni Hukukunda Ölümüne Bağlı Tasarrufların İptali Davası, s. 9 vd

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLARIN İPTALİ NEDENLERİ VE HÜKÜMSÜZLÜK İLE İPTAL ARASINDAKİ FARKLAR

### 3.1. Genel Olarak

Ölüme bağlı tasarruflar, temel olarak iptal edilebilirlik yaptırımına tabi tutulur.<sup>110</sup> Bunun sebebi kanun koyucunun “favor testamenti (vasiyetname lehine yorum)” ilkesine uygun olarak mirasbırakanın son arzularının yerine getirilmesine engel olmak istememesidir.<sup>111</sup> Bir ölüme bağlı tasarrufun geçersiz olduğunun tespiti ise, söz konusu geçersizlikten yararlanacak kişilerce açılacak bozucu yenilik doğurucu bir dava olan iptal davası vasıtasıyla mümkündür.<sup>112</sup> Bu dava ile ölüme bağlı tasarrufun bir bölümünün veya tamamının iptali istenebilir.<sup>113</sup> Ölüme bağlı tasarrufun yokluk veya butlan gibi nedenlerle kendiliğinden hükümsüz olduğu durumlarda ise iptal davası açılması gerekmez.<sup>114</sup>

Türk Medeni Kanunu, ölüme bağlı tasarrufların iptal nedenlerini esasa ilişkin ve şekle ilişkin olarak ayrı ayrı düzenlemiştir.<sup>115</sup> Kanununun 557. maddesinde ilk üç bentte sayılan ve esasa ilişkin olan iptal nedenleri tasarruf ehliyetsizliği, irade sakatlıkları ve ölüme bağlı tasarrufun içeriğinin, ona eklenen koşul veya yüklemenin hukuka ya da ahlaka aykırı olması durumları iken, dördüncü ve son bentte sayılan şekle ilişkin iptal nedeni ise kanunda öngörülen şekil şartlarına uyulmamasıdır. Kanunun sınırlı olarak sıraladığı iptal nedenlerinin haricinde bir ölüme bağlı

---

<sup>110</sup> Ayan, Miras, s. 121.

<sup>111</sup> Ayan, Miras, s. 121, İmre/Erman, age s. 192; Güneri, Cemal, Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2018, s. 83.

<sup>112</sup> Hatemi, Miras, s. 125; Gönensay/Birsen, age s. 69.

<sup>113</sup> Atlı, Banu, Ölüme Bağlı Tasarrufların Hükümsüzlüğü ve Hükümden Düşmesi, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017, s. 81.

<sup>114</sup> İmre/Erman, age s. 193.

<sup>115</sup> İnan/ Ertaş/ Albaş, age s. 286; Gençcan, age, s. 315; Ayiter, age s. 111.

tasarrufun iptali mümkün değildir.<sup>116</sup> Çalışmanın devamında kanunda sayılan iptal nedenlerini ayrı ayrı ele alacağız.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 21 Haziran 1984 tarihli, 1984/5635 Esas ve 1984/5826 Karar sayılı kararında da yasada sayılan iptal nedenleri haricinde bir nedenle öüme bağı tasarrufun iptal edilemeyeceğine karar vermiştir. Somut olayda davacı, hâlen evli olduğu eşine karşı miras sözleşmesinin iptali davası açmıştır. Dilekçesinde eşiyile geçinemediğini ve haklarında henüz kesinleşmemiş ayrılık kararı mevcut olduğunu belirterek bu nedenlerle aralarında akdettikleri miras sözleşmesinin iptalini talep etmiştir. Yerel mahkemenin miras sözleşmesini iptal ettiği olayda Yargıtay bozma kararı vermiştir.<sup>117</sup>

### **3.2. Tasarruf Ehliyetsizliği**

Ehliyet bir hukuki işlemi yapabilmenin temel şartlarından biridir. Bu kapsamda bir hukuki işlemi gerçekleştirmek isteyen kişi veya kişilerin mutlak surette işlemi yapabilme ehliyetine sahip olması gerekmektedir.<sup>118</sup> Başka bir deyişle iradesini açıklayan taraf açısından bu işlemin geçerliliği irade beyanında bulunan tarafın bu işlemi yapmaya ehil olmasına bağlıdır.

Medeni hukukta ehliyet ikiye ayrılmaktadır. Bunlar hak ehliyeti ve fiil ehliyetidir. Hak ehliyeti, kişinin haklara sahip olabilme ve borç altına girebilmesi olanağı sağlar iken fiil ehliyeti kişiye kendi eylemleri ile hak ve borçlara sahip olma yetisi vermektedir. Hak ehliyetine genellik ilkesi gereği herkes sahiptir. Zira bu genellik ilkesi Medeni Kanun'un 28.

---

<sup>116</sup> Günay, Erhan, Bilimsel Görüşler ve Yargısal Kararlar Eşliğinde Miras Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davaları, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016, s. 134.

<sup>117</sup> Yargıtay 2. HD, T: 21.6.1984, E: 1984/5635, K: 1984/5826 ([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 12.03.2019).

<sup>118</sup> Oğuzman M. Kemal ve Barlas, Nami, Medeni Hukuk, Beta Yayıncılık, İstanbul 2015, s. 152.

maddesinde de belirtilmiştir. Buna göre; “Çocuk hak ehliyetini, sağ doğmak koşuluyla, ana rahmine düştüğü andan başlayarak elde eder.” Burada geciktirici bir şart vardır.<sup>119</sup> Çocuk sağ ve tam doğum ile hak ehliyetini kullanmasına rağmen cenin iken hak ehliyetine sahiptir. Buna karşın hak ehliyetinin kullanılabilmesi için sağ doğmuş olmak tehir edici koşul olarak aranmaktadır. Hak ehliyetine ilişkin değerlendirilecek bir diğer husus ise hak ehliyetinde eşitlik ilkesinin söz konusu olmasıdır.<sup>120</sup> Türk Medeni Kanunu’nun hak ehliyeti başlıklı 8. maddesindeki düzenlemeye göre; herkes haklara sahip olma ve borç altına girme konusunda eşittir.

Fiil ehliyeti ise Medeni Kanun’un 9. maddesinde tanımlanmıştır. Buna göre; “Fiil ehliyetine sahip olan kimse, kendi fiilleriyle hak edinebilir ve borç altına girebilir.” Fiil ehliyeti de kendi içerisinde ikiye ayrılabilir. Bunlar; hukuki işlem ehliyeti ve sorumluluk ehliyetidir. Bizim temel olarak ilgilendiğimiz alan hukuki işlem ehliyetidir.<sup>121</sup> Zira sorumluluk ehliyeti; kişinin fiillerinden dolayı sorumlu tutulması olup özellikle haksız fiil hukukunun ilgi alanında yer almaktadır. Hukuki işlem ehliyeti kısaca kişinin kendi eylemleri ile kendisini hukuki sorumluluk altına sokabilme, hak ve borçlara sahip olabilme ehliyeti olarak tanımlanabilir.<sup>122</sup>

Hukuki işlem ehliyeti için aranan temel şart ise kişinin ayırt edebilme gücüne hâkim olup olmadığıdır. Tasarruf ehliyeti birçok Yargıtay kararına da konu olmaktadır. Bu kapsamda ölüme bağlı tasarrufların iptali davalarının önemli bir bölümünde ehliyet sorunu

---

<sup>119</sup> Arpacı, Abdülkadir, *Kişiler Hukuku (Gerçek Kişiler)*, İstanbul 2000, s. 11-12.

<sup>120</sup> İmre/Erman, age s. 59; Gençcan, age s. 219.

<sup>121</sup> Dural/Öz, age s. 136.

<sup>122</sup> Arpacı, age s. 16.

tartışılabilir. Bu kararlardan bazı örnekler sunmak ehliyet hususunun da anlaşılması açısından önem arz edecektir.

Bu kapsamda; 3 Mart 2014 karar tarihli, 2013/18690 Esas ve 2014/3215 Karar sayılı Yargıtay 3. Hukuk Dairesi kararına konu olayda açılan vasiyetin iptali davasında davacı, murisin vasiyeti hazırladığı sırada ehliyetsiz olduğunu iddia etmiştir. Davalılar ise murisin vasiyetname tarihinde tasarruf ehliyetine sahip olduğunu belirterek davanın reddini istemişlerdir. Yerel mahkeme, vasiyetnamenin şekil şartlarını taşıdığını ve düzenleyenin hukuki işlem yapma ehliyetinin bulunması dolayısıyla vasiyetnamenin geçerli olduğunu belirterek açılan davanın reddine karar vermiştir. Bu noktada Yargıtay, vasiyetnamenin iptaline yönelik itirazları reddetmiş; ancak davacıların saklı paylarının ihlal edildiğini iddia etmelerini aynı zamanda tenkis talebi olarak değerlendirmiş ve saklı pay ihlali olup olmadığı hususunda inceleme yapılmamasını bozma nedeni saymıştır.<sup>123</sup>

Ölüme bağlı tasarruflarda fiil ehliyetine ilişkin 4 Nisan 2016 karar tarihli, 2015/11226 Esas ve 2016/5063 Karar sayılı Yargıtay 3. Hukuk Dairesi kararına konu olayda murisin ilk eşinden olan davacılar, murisin ikinci eşi olan davalıya el yazılı vasiyetname ile taşınmaz bırakıldığını ancak murisin hastane kayıtlarını öne sürerek vasiyetnameyi tasarruf ehliyeti bulunmadığı sırada yaptığını iddia etmiştir. İptali istenen vasiyetnamede ayrıca "bu vasiyetim eşimin evlenmemesi şartıyla geçerlidir" şeklinde bir ibarenin bulunduğu görülmüştür. Vasiyetnamenin iptal edilmemesi durumunda ise davacıların yasal saklı hisseleri oranında vasiyetnamenin tenkisine karar verilmesi istenmiştir. Yerel mahkeme, vasiyetnamenin 4721 sayılı TMK'nın aradığı şartları taşıdığını ve geçerli

---

<sup>123</sup> Yargıtay 3. HD, T: 3.3.2014, E: 2013/18690, K: 2014/3215 ([www.hukukmedeniyeti.org/karar/82292](http://www.hukukmedeniyeti.org/karar/82292) Erişim tarihi: 12.03.2019).



olduğunu kabul etmiştir. Vasiyetnamedeki şartın ise vasiyetnameyi geçersiz hâle getirmeyeceğini, yalnızca şartın geçersiz olduğunu ileri sürmüştür. Davacılar yargılama sırasında tenkis isteğinden feragat etmiş ve dava reddedilmiştir. Yargıtay ise Adli Tıp Kurumundan alınan raporda murisin fiil ehliyetine sahip olduğunun belirtilmesi nedeniyle vasiyetnamenin iptali talebine ilişkin verilen ret kararında bir isabetsizlik görmemiştir. Ancak vasiyetnamedeki şartın 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun "Yasak Koşullar" başlıklı 176. maddesi kapsamında kalması nedeniyle hukuka aykırı olduğuna ve TMK 557/3 maddesi gereğince vasiyetnamenin hükümsüz sayılması gerektiğine karar vermiştir.<sup>124</sup>

### **3.2.1. Ölüme Bağlı Tasarruf Yapma Ehliyeti**

Ölüme bağlı tasarruf yapma ehliyeti, kanun tarafından belirlenen ve bir kişinin geçerli ölüme bağlı tasarruf yapabilmesi için sahip olması gereken şartlardır. Bu hususu Medeni Kanun'da açıklandığı gibi yabancılik unsurunun bulunduğu hususlarda Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun'da da belirtilmiştir. Bu bağlamda MÖHUK'un 20. maddesinde yabancılik unsuru bulunan bir ölüme bağlı tasarrufta gerekli şartlar belirtilmiştir.<sup>125</sup> İlgili maddenin 5. fıkrasına göre; ölüme bağlı tasarruf yapma ehliyetinin bağlı bulunduğu hukuk, tasarrufu yapanın ulusal hukukudur.<sup>126</sup>

Kişiye sıkı sıkıya bağlı olan ölüme bağlı tasarruf hakkı, kişinin bizzat kendisi tarafından yerine getirilmelidir. Başka bir deyişle

---

<sup>124</sup> Yargıtay 3. HD, T: 4.4.2016, E: 2015/11226, K: 2016/5063

([www.kararara.com/forum/viewtopic.php?f=202&t=335511](http://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?f=202&t=335511) Erişim tarihi: 08.03.2019).

<sup>125</sup> Serozan, Rona, "Miras Hukukunda İradî Mirasçılarının Konumunu Güçlendiren Yeni Gelişmeler", İÜHF Prof. Dr. Aydın Aybay'a Armağan, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2004, s. 283-299.

<sup>126</sup> Baran Çelik, Neşe, Milletlerarası Unsurlu Ölüme Bağlı Tasarruflara Uygulanacak Hukukun Tayini, (1. Baskı), Yetkin Yayınları, Ankara 2011, s. 120.

mirasbırakanın kendisi tasarruf ehliyeti taşıyor ise ölüme bağlı tasarruf yapamaz.<sup>127</sup> Bu husus birçok Yargıtay kararına da konu olmaktadır. Yargıtay 8. Hukuk Dairesi, 2017 tarihli bir kararında ölüme bağlı tasarrufun kişiye sıkı sıkıya bağlı olmasına ilişkin şu ifadeleri kullanmıştır; “Ölüme bağlı tasarruf kavramı, kısaca, mirasbırakanın ölümünden sonra sonuç doğurmak üzere yaptığı hukuki işlemleri ifade eder. Ölüme bağlı tasarrufta bulunma, kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olduğundan, iradi veya yasal temsilci tarafından bu tip tasarruflarda bulunulamaz; bu hak doğrudan doğruya kişinin kendisi tarafından kullanılmalıdır.”<sup>128</sup>

### 3.2.2. Ölüme Bağlı Tasarruf Ehliyetinin Şartları

Ölüme bağlı tasarrufta bulunma ehliyeti 4721 sayılı Medeni Kanun’un 502. ve devamı maddelerinde açıklanmıştır. Çalışmamızda kanunda belirtildiği üzere bir ayrıma gidilerek ölüme bağlı tasarruflarda ayrı ayrı belirtilen şartlar açıklanmaya çalışılacaktır. Bu kapsamda TMK ilk olarak vasiyet yapabilme açısından ölüme bağlı tasarrufu açıklamış ve temyiz kudretini haiz olmakla beraber on beş yaşını tamamlamış olmayı da vasiyet yapabilmek için şart kılmıştır.<sup>129</sup>

Vasiyetname yapma ehliyeti için şart TMK 502. maddede belirtildiği üzere ayırt etme gücünün varlığıdır. Ayırt etme gücü yine Medeni Kanun’un 13. maddesinde hüküm altına alınmıştır.<sup>130</sup>

---

<sup>127</sup> Hatemi, Miras, s. 78.

<sup>128</sup> Yargıtay 8. HD, T: 7.11.2017, E: 2017/3053, K: 2017/14656 ([www.hukukmedeniyeti.org/karar/869966](http://www.hukukmedeniyeti.org/karar/869966) Erişim tarihi: 24.02.2019).

<sup>129</sup> Hatemi, Hüseyin, “Miras Sözleşmelerinde Gabin Söz Konusu Olabilir mi?”, Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu için Armağan, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2004, s. 189.

<sup>130</sup> Ertuş, Şeref, “Ölüme Bağlı Tasarruftan Tenfizi Ölüme Bağlı Bağışlama ile Rücu”, Prof. Dr. İrfan Baştuğ Anısına Armağan, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını, İzmir 2005, s. 51.

Yargıtay'ın önüne gelen birçok davada vasiyet ehliyetinin olup olmadığı araştırma konusu olmaktadır. Murisin kızının davacı, diğer çocuklarının davalı olduğu bir olayda davacı, murisin vasiyeti düzenlediği tarihte eylem ehliyeti bulunmadığını, vasiyetnamenin irade fesadı altında yapıldığını ve şekil eksikliği bulunduğunu iddia ederek vasiyetnamenin iptalini, sonradan verdiği dilekçe ile de vasiyetnamenin iptali talebi kabul edilmediği takdirde tenkisine karar verilmesini talep etmiştir. Yerel mahkeme, yargılama sırasında alınan rapor doğrultusunda vasiyetnamenin iptali talebinin reddine, saklı payı ihlal eden bir kazandırma olmadığından bahisle de tenkis isteminin reddine karar vermiştir. Yargıtay ise mirasbırakanın vasiyetname tarihinde tasarruf ehliyetinin olup olmadığı hususunda Adli Tıp Kurumundan rapor alınmamasını eksik inceleme kabul etmiş ve bozma kararı vermiştir.<sup>131</sup>

Kanun koyucu vasiyetname yapma ehliyeti ile miras sözleşmesi yapma ehliyetini birbirinden ayırmıştır. Bu kapsamda miras sözleşmesi yapmak için tam fiil ehliyetinin varlığı şarttır. Miras sözleşmesi yapma ehliyeti TMK 503. maddede belirtilmiştir. Bu noktada belirtmek gerekir ki miras sözleşmesi için iki ana unsur kanun koyucu tarafından belirtilmiştir. Bunlar ayırt etme gücü ve erginliktir. Ergin olma iki noktada ortaya çıkmaktadır. Bunlar kanuni erginlik yaşına ulaşılması, evlilik ile erginliğin kazanılması ve üçüncü bir yol olarak mahkeme kararı ile ergin kılınmadır. Medeni Kanun'un 11. maddesinin ilk fıkrasında kanuni erginliğin on sekiz yaşın doldurulmasıyla başlayacağı belirtilmiştir. Yine TMK md. 11/2 ise evlilik ile erginliğin kazanılabileceğini belirtmektedir. On beş yaşını dolduran ve velisinin rızasını alan küçüğün talebi hâlinde mahkeme kararı ile ergin kılınabileceği ise TMK 12. maddede belirtilmiştir. Miras sözleşmesi yapılabilmesi için gerekli olan ayırt etme

<sup>131</sup> Yargıtay 3. HD, T: 13.5.2015, E: 2015/3823, K: 2015/8568 ([www.hukukmedeniyeti.org/karar/24364](http://www.hukukmedeniyeti.org/karar/24364) Erişim tarihi: 08.03.2019).

gücünün varlığı ise 13. maddede belirtilmiştir. Buna göre ayırt etme gücüne sahip kabul edilmek için yaş küçüklüğü veya başka nedenlerle akla uygun şekilde hareket etme kabiliyetinden mahrum olmamak gerekir.<sup>132</sup>

Miras sözleşmesi yapabilme ehliyeti için rüşt yani erginliğin varlığı şarttır. Buna karşın kanun koyucu erginliğin nasıl kazanılacağına ilişkin bir ayırım yapmamaktadır. 743 sayılı eski Medeni Kanun döneminde bu noktada bir tartışma yaşanmıştır. Eski kanun döneminde kadının olağanüstü evlenme yaşının on dört kabul edilmesi ile kadının on dört yaşında rüştü kazanabileceği ve dolayısıyla miras sözleşmesi yapabileceği belirtilmekte idi. Buna karşın bazı yazarlar bu görüşe karşı çıkmakta idi. Bu bağlamda İnan/Ertaş/Albaş bu hususu eleştirmiştir.<sup>133</sup> Bu tartışmalar olağanüstü evlilik yaşının on altıya çekilmesi ile sona ermiştir.<sup>134</sup> Evlenme ehliyeti ve olağanüstü evlenme yaşı TMK'nın 124. maddesinin 2. fıkrasında belirtilmiştir.

### 3.2.3. Ehliyetsizliğin Sonuçları

Kanun koyucu ehliyet açısından miras sözleşmesi ve vasiyetnameler için farklı şartlar getirmiştir. Bu farklar yukarıda açıklanmıştır. Sonuç olarak vasiyetnameler ve miras sözleşmeleri arasında ehliyet şartları konusunda bir farklılık söz konusu olsa da ehliyetin bulunmamasının sonuçları arasında bir fark söz konusu değildir. Dolayısıyla miras sözleşmeleri de vasiyetnameler de yapıldığı anda tasarruf ehliyetinin bulunmaması hâlinde iptal edilebilirler.<sup>135</sup>

---

<sup>132</sup> Gençcan, age s 221.

<sup>133</sup> İnan/ Ertaş/ Albaş, age s. 173.

<sup>134</sup> Gençcan, age, s. 162.

<sup>135</sup> Akbıyık, Cem, “Yeni Medeni Kanun’un Miras Sebebiyle İstihkak Davasına İlişkin Hükümleri Hakkında Düşünceler”, Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu için Armağan, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2004, 403-418.

Miras sözleşmesi ve vasiyetnamelerin ehliyetsizlik nedeni ile iptali, kişiler ve borçlar hukukunda farklı sonuçları meydana getirir. Medeni Kanun'un 15. maddesi uyarınca ehliyetsiz bir kişinin yapmış olduğu işlem geçersiz bir işlem iken; ehliyetsiz bir kişinin yaptığı ölüme bağlı tasarruf TMK md. 15'te belirtildiği gibi kendiliğinden geçersiz olmayıp miras bırakan kişinin ölümü sonrası hâkim tarafından geçersiz hâle getirilebilir. Başka bir deyişle ehliyetsiz bir kişinin ölüme bağlı tasarrufu iptal edilebilir. Bu husus TMK md. 557'de açıklanmıştır. Sonuç olarak miras sözleşmesi ehliyetsiz bir kişi tarafından dahi yapılmış olsa da iptal ettirilene kadar geçerliliğini sürdürebilecektir.<sup>136</sup>

Ölüme bağlı tasarruflarda iptal davası hakkı ise Medeni Kanun'un 558. maddesinde düzenlenmiştir.<sup>137</sup> Madde hükmü ölüme bağlı tasarrufun iptal edilebilmesi için dava açma hakkına sahip kişileri tasarrufun hükümsüz bırakılmasında çıkarı olan mirasçı veya vasiyet alacaklısı olarak göstermiştir. Bu noktada temel tartışma konusu mirasbırakanın da dava açma hakkına sahip olup olmadığıdır. Mirasbırakan, dava hakkının düzenlendiği TMK 558. maddede dava hakkı sahibi olarak belirtilmese de kıyas yolu ile mirasbırakanın da ölüme bağlı tasarrufu yaptıktan sonra TMK md. 557'de tahdidi olarak sayılan nedenlere dayanarak dava açabileceği kabul edilmektedir. Bu belirtilen husus TMK 504. maddenin ilk fıkrasına dayanmaktadır. Buna göre mirasbırakan hata, hile veya ikrah nedeniyle bir ölüme bağlı tasarrufta bulunmuşsa, bu tasarruf normal şartlarda geçersiz sayılır. Fakat istisnai olarak geçerli olabilmesi için mirasbırakanın bu durumu öğrendikten veya durumun etkisinden çıktıktan sonraki bir yıl içinde tasarruftan vazgeçmemesi yeterlidir.<sup>138</sup>

---

<sup>136</sup> Alangona, H. Y., Yıldırım, M. K. ve Yıldırım (Deren), N., Medeni Usul Hukuku Esasları, (7. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul 2009, s. 103.

<sup>137</sup> Ayan, Miras, s. 129.

<sup>138</sup> Gençcan, age, s. 162.

Bu noktada belirtilmesi gereken son husus ise miras bırakılanın miras sözleşmesinin yapıldığı sırada ehliyetsiz olması hâlinde miras sözleşmesinin akıbetidir. Miras bırakılan kişi, ölüme bağlı tasarrufun yapıldığı anda ehliyetsiz ise yaptırım mirasbırakanın, miras sözleşmesini akdettiği anda ehliyetsiz olmasından farklılık göstermektedir. Miras bırakılan kişi, sözleşmenin akdedildiği anda ehliyetsiz ise, miras sözleşmesi askıda hükümsüz veya kesin hükümsüzlük özelliği gösterir.<sup>139</sup>

Bu görüşü eleştiren yazarlar ise miras bırakılan kişinin, miras sözleşmesinin akdedildiği anda ehliyetsiz olması durumunda tıpkı mirasbırakanın ehliyetsizliği gibi iptal edilebilirlik yaptırımına tabi olması gerektiğini savunmaktadırlar. Dural bu görüşü, ehliyetsizliğin yaptırımının kesin hükümsüzlük olduğunu, kesin hükümsüzlüğün kendiliğinden sonuç doğurmadığı istisnai hâl olan iptalin şartlarının ise ölüme bağlı tasarruflarda ve evlenmede ayrıca düzenlendiğini, bu durumda karşılıklı olup olmadığına bakılmaksızın miras sözleşmelerinde de bir irade açıklaması olması nedeniyle temel kuraldan uzaklaşmamak gerektiğini belirterek eleştirmektedir.<sup>140</sup>

### 3.3. Ölüme Bağlı Tasarrufun Şekle Aykırı Olması

Ölüme bağlı tasarruflar Medeni Kanun'da sıkı şekil şartlarına bağlanmıştır. Bu şekli şartları vasiyetname ve miras sözleşmesi için farklı şekilde düzenlenmiştir. Bu noktada vasiyetnamelerin yapılış şekli Medeni Kanun'un 531. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre; "Vasiyet, resmî şekilde veya mirasbırakanın el yazısı ile ya da sözlü olarak yapılabilir."

---

<sup>139</sup> Hatemi, Miras, s. 81.

<sup>140</sup> Dural, Mustafa, Miras Sözleşmeleri: (İsviçre, Alman ve Avusturya Hukukuyla Karşılaştırmalı Olarak), İstanbul 1980, s. 76 vd.

Kanun koyucu üç şekilde vasiyetname düzenlenebileceğini hüküm altına almıştır. Bunlar resmî vasiyetname, olağan vasiyetname ve el yazılı vasiyetnamedir. Kanunen vasiyetname düzenleme şekilleri bunlardır. Buna karşın sözlü vasiyetname ise ancak istisnai durumlarda düzenlenebilir. Bu istisna hâli ise; vasiyet bırakanın resmî vasiyetname veya el yazılı vasiyetname yapamayacağı durumlarda söz konusu olmaktadır. Vasiyetnamenin şekli konusunda ise, vasiyetname hangi ülkede yapılıyor ise o ülkenin şekil kurallarına tabidir.<sup>141</sup>

El yazılı vasiyetnamenin şekli ise 6098 sayılı Borçlar Kanunu'nda belirtilen adi yazılı şekil şartlarından daha ağır bir şekilde kanun koyucu tarafından düzenlenmiştir. Bu noktada adi yazılı şekil şartı TBK md. 14/1'de şu şekilde belirtilmiştir; “Yazılı şekilde yapılması öngörülen sözleşmelerde borç altına girenlerin imzalarının bulunması zorunludur.” Dolayısıyla borçlar hukukuna tabi adi yazılı sözleşmelerin şekil şartında sadece imzanın sözleşmeci tarafların el yazısı ile olması şartı aranmış iken el yazılı vasiyetnamede vasiyetnamenin düzenlendiği tarih dâhil olmak üzere tüm vasiyetname murisin el yazısı ile düzenlenmek zorundadır. Bu şart vasiyetname bırakanın ve mirasçılarının güvenliği için elzem bir husus olması nedeniyle kanun koyucu tarafından hüküm altına alınmıştır.<sup>142</sup> El yazılı vasiyetnamelerin şekil şartı 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 538. maddesinin 1. fıkrasında belirtilmiştir. Buna göre el yazılı vasiyetnamenin tamamen murisin elinin ürünü olması, imzalanması ve yapıldığı tarihi açıkça göstermesi mecburidir.<sup>143</sup>

---

<sup>141</sup> Yargıtay 2. HD, T: 14.4.1977, E: 1977/2740, K: 1977/3201 (Özğür, age s. 443); Yargıtay 2. HD, T: 22.2.1994, E: 1994/1488, K: 1994/1887 (İnal, age s. 180); Yargıtay 2. HD, T: 15.4.1963, E: 1963/2257, K: 1963/2397 (Şener, age s. 175); Yargıtay 2. HD, T: 18.9.1956, E: 1956/3796, K: 1956/4472 (Dalamanlı, Lütfü, Miras Hukuku Tatbikati, Ankara 1975, age s. 143).

<sup>142</sup> İmre/Erman, age s. 68.

<sup>143</sup> Gençcan, age s. 230.

3 Temmuz 2012 karar tarihli, 2012/11007 Esas ve 2012/16666 Karar sayılı Yargıtay 3. Hukuk Dairesi kararına konu olayda el yazılı vasiyetnamenin murisin elinin ürünü olmadığı iddiasıyla iptali istenmiştir. Yerel mahkemenin davayı reddetmesi üzerine davaya bakan Yargıtay, olayda vasiyetnamenin muris tarafından bizzat düzenlendiği hususunda davalının beyanı dışında başkaca bir tanık beyanı olmadığını belirtmiş, buna rağmen davacının iddiasının karşısında Adli Tıp Kurumundan vasiyetnamenin murisin el ürünü olup olmadığı ile ilgili rapor alınmadan karar verilmesini hukuka aykırı bulmuş ve bozma kararı vermiştir.<sup>144</sup>

El yazılı vasiyetnamelerin düzenlenme şeklinin Borçlar Kanunu'nda belirtilen adi yazılı sözleşmelerin şeklinden ayrılmasının nedeni ise TMK 538/1. maddenin gerekçesinde Fransız Medeni Kanunu'nun 970. maddesinde yer şartının bulunmaması ile açıklanmıştır.<sup>145</sup>

Resmî vasiyetnamenin düzenlenmesi Türk Medeni Kanunu'nun 532. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre resmî vasiyetnamenin düzenlenmesi resmî memurca iki şahit huzurunda gerçekleştirilmelidir. Resmî memur sulh hâkimi, noter veya yasayla yetkilendirilmiş bir diğer görevlidir. Yargıtay, 2013 tarihli bir kararında yeminli noter başkatibinin de bu görevi üstlenebileceğini kabul etmiştir.<sup>146</sup> Memurun işlevi ise 533. madde uyarınca murisin isteklerini dinledikten sonra vasiyetnameyi yazmak veya yazdırmak, muris okuyup imzaladıktan sonra vasiyetnameye tarih ve imza atmaktır. Bu aşamadan sonra muris, huzurdaki iki şahide okuduğu vasiyetnamenin son isteklerine uygun olduğunu ifade eder.

<sup>144</sup> Yargıtay 3. HD, T: 3.7.2012, E: 2012/11007, K: 2012/16666 ([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 22.01.2019).

<sup>145</sup> Hatemi, Miras, s. 88.

<sup>146</sup> Yargıtay 3. HD, T: 25.6.2013, E: 2013/10121, K: 2013/10974 ([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 26.01.2019).



Şahitler de vasiyetnameye bu beyana tanıklık ettiklerini ve murisin tasarruf ehliyetine sahip olduğunu gözlemlediklerini yazıp imza atarlar. Şahitlerin şerhinin başkası tarafından veya makine yardımıyla yazılması da mümkündür.<sup>147</sup> Şahitlerin vasiyetin konusunu bilmeleri mecburi değildir.<sup>148</sup>

Kanun koyucu kimlerin tanık veya memur olarak katılamayacağını ise TMK 536. maddenin ilk fıkrasında olumsuz bir ifade ile düzenlemiştir. Buna göre fiil ehliyetinden yoksun, kamu hizmetinden yasaklı, okuma yazma bilmeyen kişiler, murisin eşi, üst ve altsoy akrabaları ve bunların eşleri bu görevi üstlenemezler.<sup>149</sup> Resmi vasiyetname düzenlenirken tüm işlemlerde baştan sona aynı memur görev almalıdır, aksi hâlde vasiyetnamenin iptali söz konusu olur.<sup>150</sup>

TMK'nın 533. ila 535. maddeleri arasında belirtilen resmî vasiyetname düzenleme şekillerinden faydalanarak resmî vasiyetname düzenleme şeklinin üç gruba ayrılabilceğini belirtebiliriz. Bunlar;

- a) Okunarak-imzalanarak düzenlenen resmî vasiyetname
- b) Okumadan-imzalamadan düzenlenen resmî vasiyetname
- c) Karma resmî vasiyetname<sup>151</sup>

Okunarak ve imzalanarak düzenlenen resmî vasiyetname Türk Medeni Kanunu'nun 533. ve 534. maddelerinde belirtilmiştir. İlk olarak vasiyet bırakacak olan kişi son dileklerini resmî memura bildirir. Bu

---

<sup>147</sup> Yargıtay İBGK, T: 28.11.1945, E: 1945/13, K: 1945/15 ([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 08.03.2019).

<sup>148</sup> İmre/Erman, age s. 81.

<sup>149</sup> Gençcan, age s. 229.

<sup>150</sup> Yargıtay 2. HD, T: 18.7.2005, E: 2005/8654, K: 2005/11578 ([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 12.03.2019).

<sup>151</sup> İnan/ Ertaş/ Albaş, age s. 189.

bildirinin nasıl olması gerektiği düzenlenmediği için, önemli olan vasiyetçinin beyanının resmî memura kendisi tarafından iletilmesidir. Vasiyetçinin son dileğinin bildirilmesi üçüncü bir kişi tarafından gerçekleştirilir ise resmî memurun bu beyanın vasiyetçinin son dileği olduğuna kanaat getirmesi zorunludur. İkinci safhada ise resmî memur vasiyetçinin isteklerini dinledikten sonra bunları yazıya döker ve vasiyetnameyi vasiyetçiye vererek okumasını sağlar. Vasiyetname vasiyetçi tarafından imzalanır. Son olarak memur, o günün tarihini atar ve vasiyetnameyi imzalar.<sup>152</sup> Kanunda belirtilen imzalama sırası emredici hüküm değildir ve imzanın atıldığı yerin vasiyetnamenin özünü etkilemediği kabul edilir.<sup>153</sup>

Resmî vasiyetname düzenlemek isteyen okur yazar bir kişi, vasiyetnameyi okuyup imzalamak zorunda değildir. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulunun 26 Mart 1962 tarihli, 1962/23 Esas ve 1962/3 Karar sayılı kararında da bu hususla ilgili olarak okuma yazma bilen mirasbırakanın dilediği resmî vasiyetname şeklini seçebileceğini ve imzasının yer almamasının vasiyetin geçerliliğine etki etmeyeceği kabul edilmiştir.<sup>154</sup>

Miras sözleşmelerinin de geçerli olabilmesi için resmî vasiyetnameler gibi düzenlenmesi şarttır.<sup>155</sup> Taraflar, resmî memura isteklerini eş zamanlı olarak dile getirirler ve memur ile iki tanık huzurunda sözleşmeyi imzalarlar (TMK md. 545). Ölüme bağlı tasarrufta bulunan tarafın sözleşme yapılırken bizzat orada bulunması gerekir.<sup>156</sup>

---

<sup>152</sup> Köprülü, age s. 91.

<sup>153</sup> Günay, age s. 54.

<sup>154</sup> Yargıtay İBGK, T: 26.3.1962, E: 1962/23, K: 1962/3 ([www.resmigazete.gov.tr/arsiv/11122.pdf](http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/11122.pdf) Erişim tarihi: 15.03.2019).

<sup>155</sup> Yargıtay İBGK, T: 11.2.1959, E: 1958/16, K: 1959/14 ([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 12.03.2019).

<sup>156</sup> Yargıtay 2. HD, T: 14.5.2007, E: 2007/6349, K: 2007/7938 ([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 27.01.2019).

Miras hakkından feragat eden taraf bakımından ise genel ehliyet kuralları geçerli olduğundan o kişinin kendisini vekil ile temsil ettirmesi mümkündür.<sup>157</sup>

### **3.4. İrade Sakatlıkları**

#### **3.4.1. Genel Olarak**

Bir fiilin irade beyanı olarak kabul edilmesi için gerekli olan unsurlar; hukuki sonuca erişme iradesi, açıklama yapma iradesi ve bu iradenin açığa vurulmasıdır. O hâlde bir hukuki işlemin doğabilmesi için gerekli olan irade beyanının sıhhatli olması gerekmektedir.<sup>158</sup>

Kanun koyucu, irade sakatlığına yol açan durumları miras hukuku açısından özel olarak düzenlemiştir. Bunun sebeplerinden biri ölüme bağlı tasarruflarda mirasbırakanın iradesine daha çok önem atfedilmesi, diğeri ise ölüme bağlı tasarrufun iptal edilebilmesi için mahkeme kararına gerek duyulmasıdır. Sağlararası işlemlerde alışveriş yaşamının güvenliği ve muhatabın güveninin korunması esastır.<sup>159</sup>

Bu nedenle irade sakatlıkları “güven ilkesine” göre şekillenir. Ölüme bağlı tasarruflarda ise durum farklıdır. Ölüme bağlı tasarruflarda bazen korunması gerekli olan bir karşı taraf yoktur. Bu nedenle ölüme bağlı tasarruflarda irade sakatlıklarında esas olan “irade ilkesidir.” Sağlararası işlemlerin aksine ölüme bağlı tasarruflarda (vasiyetnamelerde ve miras sözleşmesinde yer almakla birlikte vasiyet hükmünde olan tek taraflı tasarruflarda) adi saik hatası bile tasarrufun iptaline yol açabilir.<sup>160</sup>

---

<sup>157</sup> Gençcan, age s. 252.

<sup>158</sup> Ayan, Miras, s. 125.

<sup>159</sup> Oğuzman, M. Kemal ve Barlas, Nami, Medeni Hukuk, Beta Yayıncılık, İstanbul 2015, s. 104.

<sup>160</sup> Ayan, Miras, s. 127; İmre/Erman, age s. 195.

### 3.4.2. Yanılma (Hata)

Hata, gerçek istenç ile açıklama arasında istemsizce türeyen uyumsuzluk hâlidir. Hata ya iradenin istenmeyerek dışa yanlış aksettirilmesinden (beyan hatası) ya da iradenin oluşmasına etki eden düşüncenin gerçeğe uygun olmamasından (saik hatası) kaynaklanır.<sup>161</sup>

Bir olay veya duruma ilişkin düşüncenin doğru olup olmadığı hususunda şüphe varsa hatadan söz edilemez. Çünkü şüphe o durumun ya da olayın doğru olmadığı ihtimalini de ihtiva etmektedir. Aynı şekilde bilinçli olarak gerçeği bilmeme hâlinde de hatadan söz edilemez.<sup>162</sup>

Borçlar hukukundan farklı olarak, hata hâlinde ölüme bağlı tasarruflar iptal kararı verilinceye dek geçerlidirler. Oysa borçlar hukukunda, tartışmalı olmakla beraber, hata hâlinde düzelebilir hükümsüzlüğün söz konusu olduğu kabul edilmektedir. Yani hataya düşmüş olan taraf bir yıl içinde sözleşmenin hükümsüzlüğünü ileri sürmezse, başta geçersiz olan sözleşme geçerli hâle gelir. Sözleşmenin hükümsüzlüğü için dava açmaya gerek yoktur. Hataya düşen tarafın sözleşme ile bağlı olmayacağına ilişkin irade beyanı inşai niteliktedir.<sup>163</sup>

Ölüme bağlı tasarruflarda beyan hatasının ölüme bağlı tasarrufun iptaline yol açabilip açamayacağı somut olaya göre değişir. Vasiyetnameler her zaman tek taraflı olarak geri alınabileceği için, muris açısından konuyu tartışmaya gerek yoktur.<sup>164</sup> Miras sözleşmesi söz

<sup>161</sup> İnan/ Ertaş/ Albaş, age s. 288.

<sup>162</sup> Serozan, Rona, “Yeni Medeni Kanunun Miras Hukuku Alanındaki Yeniliklerinin Değerlendirilmesi”, İÜHF Prof Dr. Ergun Özsunay’a Armağan, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2004, s. 565.

<sup>163</sup> Serozan, Rona, “Miras Hukukunda İradi Mirasçıların Konumunu Güçlendiren Yeni Gelişmeler”, İÜHF Prof. Dr. Aydın Aybay’a Armağan, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2004, s. 288.

<sup>164</sup> Yıldırım, Abdülkerim: Türk Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarruflarda Şart ve Mükellefiyetler, Ankara 2004, s. 172.

konusu ise muris hataya düştüğünü anladığı andan sonraki bir yılda tasarruftan dönmezse tasarruf geçerlilik kazanır (TMK md. 504/I). Bu süre hak düşürücü süredir. Bir yılın dolmasıyla tasarrufun hataya dayanılarak iptal edilmesi söz konusu olamayacaktır.<sup>165</sup>

Mirasçılara gelince; mirasçılar beyan hatasına dayanarak vasiyetnamenin iptal edilmesini talep edebilirler. TMK md. 504'te belirtilen bir yıllık hak düşürücü süre içinde mirasbırakanın tasarrufundan dönmüş olması hâlinde konunun tartışılmasına gerek yoktur. Mirasbırakanın bir yıllık süre içinde tasarrufundan dönmediği durumda, biraz önce de değindiğimiz gibi, tasarruf geçerli hâle gelecek, mirasçılar tasarrufun iptalini ileri süremeyecektir. Mirasbırakanın hatasını anlamadan ya da hatasını anladığı anı izleyen bir yıllık süre tamamlanmadan vefatı hâlinde, mirasçılar beyan hatasına dayanarak tasarrufun iptal edilmesini talep edebilirler.<sup>166</sup>

### 3.4.3. Aldatma (Hile)

Hile, bir kişinin sergilediği hareketlerle karşısındaki kişiyi irade açıklamasında bulunmaya yönlendirmek için o kişide yanlış bir düşüncenin ortaya çıkmasına veya doğrulanmasına ya da süregelmesine bilinçli bir şekilde yol açması olarak tanımlanabilir.<sup>167</sup>

Hile birtakım gerçek dışı beyanlarda bulunmak, sözler sarf etmek yoluyla olabileceği gibi susma ile de gerçekleştirilebilir. Ancak susmanın hile teşkil etmesi için, hüsnüniyet kurallarına göre taraflar arasındaki

<sup>165</sup> İnan, age s. 288.

<sup>166</sup> Oğuzman, M. K. ve Barlas, Nami, Medeni Hukuk, Beta Yayıncılık, İstanbul 2015, s. 104.

<sup>167</sup> Ayiter, age s. 115; Ayan, Miras, s. 128.

hukuki ilişki gereğince kişinin bazı olayları bildirmesi zorunlu olmalıdır. Böyle bir zorunluluk yoksa susma hile teşkil etmez.<sup>168</sup>

#### **3.4.4. Korkutma ya da Zorlama (İkrah)**

İkrahta, psikolojik bir baskı ile muhatapın bir irade açıklaması sağlanır. Muhatap ikrah sonucunda tek yanlı bir işlem yapabileceği gibi, iki yanlı bir işlem için de icap/kabul beyanında bulunabilir. Hileden farklı olarak ikrahta iradesi sakatlanan taraf, iradesi üzerindeki hukuka aykırı etkiyi açıkça görmektedir.<sup>169</sup>

Hilede ise, aldatılan taraf, iradesinin hukuka aykırı bir etki altında bırakıldığının farkında değildir. Kısacası, irade üzerindeki hukuka aykırı etki, hilede gizlice, ikrahta açıkça sağlanır. TMK md. 557/II'de ikrah, korkutma veya zorlama olarak ifade edilmiştir. Zorlama maddi korkutmayı, korkutma ise manevi korkutmayı ifade eder.<sup>170</sup>

Zorlamada fiziksel, maddi ve cismani bir baskı söz konusu iken, korkutmada kişinin maneviyatı üzerinde ruhi bir baskı vardır. Korkutma manevi bir zorlama niteliğindedir. Örnek olarak, yatalak hasta olan bir kimseye, kendi lehine bir ölüme bağlı tasarruf yapmaması hâlinde onu bakımsız ve yalnız bırakacağını ifade ederek onu böyle bir ölüme bağlı tasarruf yapmaya zorlamak korkutmadır.<sup>171</sup>

Hile gibi ikrah da mirastan yoksunluk sebebidir. TMK md. 578 mirastan yoksunluk sebeplerini sayarken hata, hile ve ikrah yoluna

---

<sup>168</sup> İmre/Erman, age s. 198.

<sup>169</sup> Antalya, O. Gökhan, Miras Hukuku, (2. Baskı), Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009, s. 182.

<sup>170</sup> Eren, Fikret: Türk Medeni Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davası, Ankara 1966, s. 81.

<sup>171</sup> Gençcan, age s. 324.

başvuranlara da yer vermiş ve ölüme bağlı tasarrufa bu şekilde etki edenlerin mirasçı olamayacaklarını ve ölüme bağlı tasarrufla hak edinemeyeceklerini belirtmiştir.<sup>172</sup>

### 3.4.5. Aşırı Yararlanma (Gabin)

Gabin, edimler arasında açık bir nispetsizlik bulunmasıdır. TBK md. 28 uyarınca; taraflardan birinin sıkıntılı bir durumda bulunması, deneyim eksikliği ya da düşünmeden verdiği kararlardan yararlanılması yoluyla yapılan bir sözleşmede edimler arasında bariz bir oransızlık ortaya çıkmışsa, mağduriyet yaşayan kişi, bir yıl içerisinde, sözleşmeyle bağlı olmadığını açıklayabilir ve ifa ettiği edimi talep edebilir. Kanun ölüme bağlı tasarruflarda gabini düzenlememiştir. Bunun nedeni, ölüme bağlı tasarruflar denince akla vasiyetnamenin gelmesi, vasiyetnamede de edimler arasında nispetsizliğin söz konusu olmaması olabilir. Oysa, ivazlı miras sözleşmelerinde gabin söz konusu olabilir.<sup>173</sup>

Mirasbırakanın tasarruf ettiği değer ile karşılığında aldığı ivaz arasında açık bir nispetsizlik söz konusu olabilir. Kanaatimizce bu durumda, bir yıllık süre içinde miras sözleşmesinin her iki tarafı da gabin hükümlerine dayanarak miras sözleşmesinin iptalini isteyebilmelidir. Miras sözleşmeleri bakımından Medeni Kanun hükümlerinden çok Borçlar Kanunu hükümleri uygulama alanı bulmaktadır. Borçlar hukukunda daha dar kapsamlı sözleşmelerde gabin nedeniyle fesih imkânı tanınırken bir kimsenin malvarlığının geleceğini bağlayan miras sözleşmelerinde bu imkânı tanımamak doğru olmaz.<sup>174</sup>

<sup>172</sup> Akkanat, Halil, Ölümün Özel Hukuk İlişkilerine Etkisi, Filiz Kitabevi, İstanbul 2004, s. 63.

<sup>173</sup> Ayan, Mehmet, Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), (6. Baskı), Mimoza Yayınları, Konya 2010, s. 106.

<sup>174</sup> Dural/Öz, s. 53.

### 3.4.6. Muvazaa

İrade ile beyanın uyuşmadığı hâllerden bir diğeri de muvazaadır. Muvazaa, tarafların aralarında anlaşarak hüküm doğurmayan bir görünüşe sebebiyet vermeleri ve üçüncü kişileri yanıltmalarınıdır.<sup>175</sup>

Muvazaa iki taraflı bir işlemdir. Bu nedenle vasiyetnameler bakımından muvazaanın varlığından söz etmek mümkün değildir. Yargıtay da 2013 tarihli bir kararında bu hususa değinerek muvazaa nedeniyle vasiyetnamenin iptaline karar veren yerel mahkeme kararını bozmuştur.<sup>176</sup> Bunun yanında tek taraflı işlemler bakımından da muvazaanın mümkün olabileceğini savunan görüşler de mevcuttur.<sup>177</sup>

Ancak bu görüşe göre de ulaşması gerekli olmayan irade beyanına dayanan tek taraflı işlemler bakımından muvazaa söz konusu olmaz. O hâlde bu görüş de vasiyetnameler bakımından aynı sonuca ulaşmaktadır. Yani vasiyetnamelerde muvazaanın söz konusu olamayacağı hususunda tam bir görüş birliği vardır. Kural olarak miras sözleşmeleri için de muvazaanın ileri sürülemeyeceğini kabul etmek gerekir.<sup>178</sup>

Ancak ivazlı miras sözleşmeleri bakımından sonuç değişebilir. Zira, aslında ivazsız olan bir miras sözleşmesini taraflar ivazlı miras sözleşmesi gibi gösterip ölüme bağlı kazandırmayı tenkise tabi olmaktan kurtarabilirler. Bu durumda saklı paylı mirasçı muvazaaya dayanarak

---

<sup>175</sup> Eren, Fikret, Borçlar Hukuku -Genel Hükümler-, (10. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul 2008, s. 152; İmre/Erman, age s. 202.

<sup>176</sup> Yargıtay 3. HD, T: 9.12.2013, E: 2013/15169, K: 2013/17434 ([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 26.01.2019).

<sup>177</sup> Oğuzman/ Öz, age s. 134.

<sup>178</sup> Oğuzman/ Öz, age s. 131.



ölüme bağı kazandırmanın kendiliğinden hükümsüz olduğunu ileri sürebilecektir.<sup>179</sup>

### **3.5. Ölüme Bağı Tasarrufun İçeriğinin, Ona Eklenen Koşul veya Yüklemenin Hukuka ya da Ahlaka Aykırı Olması**

Hukuka uygun olmama durumu; buyurucu hukuk nizamlarına, şahsiyet haklarına ve kamu düzeniyle ilgili kanun hükümlerine uyulmamasını ifade eder. Bu kavramları kısaca açıklayalım; Emredici hukuk kuralları, aksi kararlaştırılmayan, uyulması zorunlu kurallardır. Bunlar aslında kamu düzenini, ahlaki değerleri veya kişilik haklarını korumak amacıyla getirilmiş kurallardır. Kişilik hakları, bir kimsenin canı, beden bütünlüğü, onuru, hürriyeti, saygınlığı gibi para ile ölçülemeyen manevi varlıkları üzerindeki haklarının tamamını ifade eder. Kamu düzenine ilişkin kurallar, bir toplumda bireylerin toplum menfaati gereğince uymak zorunda oldukları kuralları ifade eder. Bunlar toplum hayatında barış ve güveni sağlamayı amaçlayan kurallardır.<sup>180</sup>

### **3.6. Ölüme Bağı Tasarrufun Kanun Gereği Kendiliğinden Hükümsüz Olması ve Hükümsüzlük ile İptal Arasındaki Farklar**

Bir ölüme bağı tasarrufun kanun gereği kendiliğinden sona erebileceği hâller boşanma, lehine ölüme bağı tasarrufta bulunan kişinin mirasbırakandan önce ölmesi, mirastan yoksunluğun meydana gelmesi, vasiyetten dönme, vasiyetnamenin kaybolması, sözlü vasiyetnamede

<sup>179</sup> Eren, Fikret: Türk Medeni Hukukunda Ölüme Bağı Tasarrufların İptali Davası, Ankara 1966, s. 81.

<sup>180</sup> Gürsoy, Kemal Tahir, “Ölüme Bağı Tasarruflarda Şart ve Mükellefiyetler -Kısım I Mükellefiyet-”, Ankara AÜHFD, 10 (1-4), 1953, s. 468.

sürenin dolması, bozucu koşulun gerçekleşmesi ve geciktirici koşulun olanaksızlığıdır.<sup>181</sup>

Türk Medeni Kanunu'nun 181. maddesi, boşanma hâlinde eşlerin birbirlerinin kanuni mirasçısı olamayacaklarını ve evlilik devam ederken eşler lehine yapılan ölüme bağlı tasarrufların aksi kararlaştırılmadığı müddetçe geçersiz sayılacağını hüküm altına almıştır. Boşanma davası açıldıktan sonra fakat sonuçlanmadan önce eşlerden biri ölürse ve ölen eşin mirasçıları davayı sürdürmek isterse, diğer eşin kusurlu olduğu da kanıtlanırsa ölüme bağlı tasarruflar bakımından boşanma gerçekleşmişçesine bir sonuç ortaya çıkar.<sup>182</sup>

Yukarıda da değindiğimiz üzere mirasçı ya da vasiyet alacaklısı olabilmek için mirasbırakanın yaşamını yitirdiği sırada hayatta olmak şarttır (TMK md. 580/I).<sup>183</sup> TMK md. 548/I uyarında lehine ölüme bağlı tasarruf yapılan atanmış mirasçı ya da belirli bir mal alacaklısı eğer muristen önce ölmüş ise aralarındaki miras sözleşmesi kendiliğinden sona erer.<sup>184</sup> Benzer şekilde eğer aksi tasarruftan belli olmuyorsa vasiyet alacaklısı da muristen önce ölürse vasiyeti yerine getirmekle sorumlu olan kişi, bu yükümlülükten kurtulur (TMK md. 581/II).

Türk Medeni Kanunu'nun 578. maddesinde dört bent hâlinde sayılan davranışları gerçekleştiren kişi mirastan yoksun kalır ve lehine bir ölüme bağlı tasarruf yapılmışsa bu tasarruf kendiliğinden hükümsüz kalır. Mirastan yoksun kalan kişinin mirasbırakan tarafından affedilmesi

---

<sup>181</sup> Gençcan, age s. 311; İmre/Erman, age s. 215; İnan/ Ertaş/ Albaş, age s. 206-207, 213; Öztan, age. s. 228.

<sup>182</sup> Gençcan, age, s. 312; Güneri, age s. 163; Turan, Gamze, Ölüme Bağlı Tasarrufların Hükümsüzlüğü, Turhan Kitapevi, Ankara 2009, s. 30.

<sup>183</sup> Hatemi, Miras, s. 134; Dural/Öz, age s. 52.

<sup>184</sup> Gençcan, age, s. 313; Turan, age s. 29.

durumunda hükümsüz kalan ölüme bağlı tasarruflar yeniden hüküm ifade eder.<sup>185</sup>

Mirasbırakanın dilediği zaman ve hiçbir neden sunmadan yaptığı vasiyetnameden kısmen veya tamamen dönmesi mümkündür.<sup>186</sup> Mirasbırakan bunu yeni bir vasiyetname hazırlayarak (TMK md. 542/I), vasiyetnameyi yok ederek (TMK md. 543/I) ya da vasiyetnameyle bağdaşmayan yeni tarihli ölüme bağlı veya sağlararası tasarruflarda bulunarak (TMK md. 544) sağlayabilir.<sup>187</sup> Vasiyetnameden herhangi bir şekilde dönülmesi, ölüme bağlı tasarrufun kendiliğinden hükümsüz kalmasına yol açar.<sup>188</sup> Vasiyetnamenin mirasbırakanın iradesi dışında yok olması ve içeriğine ulaşılamaması hâlinde de hükümsüz kaldığı kabul edilir (TMK md. 543/II).<sup>189</sup>

Mirasbırakan, yalnızca olağanüstü durumlarda yapılabileceği kanun tarafından kabul edilen sözlü vasiyetnameyi yapmak mecburiyetinde kalırsa ancak daha sonra başka şekilde bir vasiyetname yapma olanağına kavuşursa, söz konusu sözlü vasiyetname bir ay geçtikten sonra hükmünü kendiliğinden yitirir (TMK md. 541).<sup>190</sup>

Çalışmanın birinci bölümünde üzerinde durduğumuz üzere mirasbırakan, dilerse yaptığı ölüme bağlı tasarruflara koşul ya da yüklemeye getirebilir (TMK md. 515/I). Bir ölüme bağlı tasarrufun bozucu koşula bağlanması ve bu koşulun gerçekleşmesi ya da geciktirici koşula bağlanması ve bu koşulun gerçekleşmesinin olanaksız olması

---

<sup>185</sup> Gençcan, age, s. 313; Turan, age s. 28.

<sup>186</sup> Berki, Âli Himmet, Vasiyyet ve Ölüme Bağlı Tasarruflar, Ege Matbaası, Ankara 1961, s.96.

<sup>187</sup> Hatemi, Miras, s. 101; Kılıçoğlu, Miras, s. 92; Gençcan, age, s. 242; Öztan, age. s. 228.

<sup>188</sup> İmre/Erman, age s. 215.

<sup>189</sup> İnan, age s. 205; Berki, age s. 95.

<sup>190</sup> İnan, age s. 207; Turan, age s. 31.

durumlarında da söz konusu ölüme bağlı tasarruf kendiliğinden ortadan kalkar.<sup>191</sup>

Hükümsüzlük hâli ile iptal arasında pratik açıdan çok belirgin bir fark vardır. İptal kararı ancak ilgililerin isteği üzerine mahkemece verilebilirken hükümsüzlük yasa gereği kendiliğinden meydana gelir. Yine belirtmek gerekir ki hükümsüzlük herhangi bir süreye bağlı olmaksızın herkesçe ileri sürülebilirken ve hâkim tarafından re'sen dikkate alınabilirken yalnızca ölüme bağlı tasarrufla ilgisi olan kişilerin talep edebileceği ve hâkimce re'sen dikkate alınması mümkün olmayan iptal için kanunda hak düşürücü süreler öngörülmüştür.<sup>192</sup>

---

<sup>191</sup> Gençcan, age, s. 314; Turan, age s. 30.

<sup>192</sup> İmre/Erman, age s. 214.

## DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLARDA İPTAL DAVASI

### 4.1. Genel Olarak

Sağlararası hukuki işlemlerde butlan gibi ağır sonuçlar doğuran bazı sebepler, ölüme bağlı tasarruflarda, “favor testamenti (vasiyetname lehine yorum)” prensibi gereğince, sadece iptal edilebilirlik yaptırımına neden olmaktadır. Butlanda yasa koyucunun varlığını şart koştuğu, sözleşmenin geçerliliğine önemli ölçüde tesir eden unsurların eksikliği mevzubahistir.<sup>193</sup> Bu şartlar sadece sözleşmenin taraflarının yararı için değil kamu düzeni ve yararı için de gerekli olan şartlardır. Zira, sözleşmenin sağlıklı bir iradenin ürünü olmasında sadece tarafların değil, herkesin yararı vardır. Ticari hayatta sözleşmelere güven de ancak bu şekilde sağlanabilir. Sözleşmenin kesin hükümsüz olması hâlinde bu sakatlığı ilgili kişilerin hepsi her zaman öne sürebilir. Sözleşmeyi geçersiz kılmak için dava açmaya ya da herhangi bir irade beyanına ihtiyaç duyulmaz, sözleşme kendiliğinden hükümsüzdür. Hiç kimse ileri sürmese dahi hâkim butlanı re’sen dikkate alır.<sup>194</sup>

Batıl sözleşmenin geçerli olması isteniyorsa sözleşme yeniden yapılmalıdır. Zira bir sürenin geçmesiyle ya da sakatlığın düzeltilmesiyle sözleşme geçerli hâle gelmez. Batıl sözleşmeye dayanan borcun ifa edilmesi de sözleşmeye geçerlilik kazandırmaz. Ancak kötü niyetle butlanın ileri sürülmesi hâlinde butlanı ileri süren taraf korunmaz.<sup>195</sup>

<sup>193</sup> Aybay, Aydın, Miras Hukuku Dersleri, İstanbul 2000, s. 33.

<sup>194</sup> Kılıçoğlu, Ahmet M., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, (IV. Bası), Turhan Kitabevi, Ankara 2005, s. 61, 64.

<sup>195</sup> Oğuzman/ Öz, age s. 131; Kılıçoğlu, Borçlar, s. 61, Ayan, Borçlar, s. 91.

İptal edilebilirlik hâlinde ise, işlemi sakatlayan sebep işlemin kendiliğinden geçersiz olmasına neden olmaz. Sakatlıktan etkilenen taraf süresi içinde iptal hakkını kullanmazsa ya da bu hakkından feragat ederse hukuki işlem baştan itibaren geçerli olur ve hüküm ve sonuçlarını doğurur.<sup>196</sup> İptal hakkı sadece ilgiliye aittir, butlanda olduğu gibi herkes tarafından ileri sürülemez. Hâkim re'sen dikkate alamaz. Ölümüne bağlı tasarrufun iptaline yol açan sebeplere yukarıda değinmiştik. İşte bu sebeplerden herhangi birini barındıran ölümüne bağlı tasarruf, mirasbırakanın ölümünde geçerli bir tasarrufmuşçasına hüküm ifade eder.<sup>197</sup>

#### 4.2. Hukuki Niteliği

İptal davası vasıtasıyla ölümüne bağlı tasarrufun hükümleri ortadan kaldırılabılır. Bu dava, bozucu yenilik doğurucu bir dava olup mahkemenin vereceği karar da bozucu yenilik doğurucu bir karardır. Ölümüne bağlı tasarrufların iptali davasındaki temel ilke “favor testamenti (vasiyetname lehine yorum)” ilkesidir. Geçersiz olan ölümüne bağlı tasarrufun mümkün olduğunca geçerli tutulmaya çalışılması, mirasbırakanın son dileklerine duyulan saygıdan kaynaklanır.<sup>198</sup>

Ölümüne bağlı tasarrufların iptali evlenmenin mutlak butlanına benzer. Fakat aralarında birtakım farklar vardır. Evlenmenin mutlak butlanında bozucu yenilik doğuran karar geçmişe etki etmez, karar tarihinden itibaren etkisini gösterir. Oysa ölümüne bağlı tasarrufların iptali kararı geçmişe etkilidir.<sup>199</sup>

---

<sup>196</sup> Dural ve Öz, s. 3.

<sup>197</sup> Oğuzman/ Öz, age s. 131; Şenyüz, age s. 37.

<sup>198</sup> Ayan, Miras, s. 119, İmre/Erman, age s. 192.

<sup>199</sup> Serozan, Rona/ Engin, Baki İlkay, Miras Hukuku, Ankara 2004, s. 174, 183.

Çoğunluk görüşüne göre iptal kararıyla birlikte ölüme bağlı tasarruf miras açıldığı andan itibaren hükümsüzleşir. Pratik açıdan bir önemi olmamakla birlikte, iptal kararının etkisini ölüme bağlı tasarrufun yapıldığı andan itibaren göstereceği kanaatindeyiz.

Çünkü, iptal kararı ölüme bağlı tasarrufun hükümlerini doğurmasını engellemekle kalmaz, onu ortadan kaldırır. Bir diğer fark ise evlenmenin mutlak butlanında söz konusu olmayıp da ölüme bağlı tasarrufların iptalinde söz konusu olan hak düşürücü sürelerdir. Evlenmenin mutlak butlanı hiçbir hak düşürücü süreye bağlı olmadan her zaman dava edilebilirken ölüme bağlı tasarrufların iptali için açılacak olan dava TMK md. 559’da öngörölmüş olan hak düşürücü süreler içinde açılmalıdır. Aksi hâlde ölüme bağlı tasarruf sakatlıktan kurtulur ve hükümlerini doğurur. Son fark da kendisini kararın etkisinde gösterir. Evlenmenin mutlak butlanı kararı herkese karşı etkisini gösterirken iptal davasının neden olduğu hükümsüzlük sadece davacı ile davalı arasında etkili olur.<sup>200</sup>

Mesela, mirasbırakanın mirasçılarında sadece A dava açarsa, iptal kararı sadece onun için geçerli olacak ve mirasbırakanın yapmış olduğu ölüme bağlı kazandırmalar A’nın miras payına etki etmeyecektir. Dava açmayan diğer mirasçılar, ölüme bağlı tasarrufla bağlı olacaklardır. Aynı durum davalılar için de söz konusu olacaktır. Bunun sebebi “favor testamenti (vasiyetname lehine yorum)” ilkesi ve iptal kararının tüm kişilere tesir etmesini mecbur kılacak bir amme menfaatinin olmamasıdır.<sup>201</sup>

<sup>200</sup> Dural, Mustafa/ Öz, Turgut, Türk Özel Hukuku Cilt IV Miras Hukuku, İstanbul 2003, s. 49.

<sup>201</sup> Gönensay/ Kemaleddin, age s. 39.

“Nisbi hükümsüzlük” ile “kısmi hükümsüzlük” karıştırılmamalıdır. Nisbi hükümsüzlük, iptal kararının sadece davacı ile davalı arasında sonuç doğurmasıdır. Kısmi hükümsüzlük ise maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflardan bir kısmının iptalidir. Davacı, ölüme bağlı tasarrufta yer alan tasarrufların sadece bir kısmının iptalini isteyebilir. Ancak eğer iptal sebebi ölüme bağlı tasarrufun tamamını etkileyecek nitelikte ise kısmi iptal söz konusu olmaz. Yani kısmi iptalin söz konusu olup olamayacağı ölüme bağlı tasarrufun hükümsüzlüğüne neden olan iptal sebebine göre değişir. Mesela ehliyetsizlik ya da şekil eksikliğinde sakatlık ölüme bağlı tasarrufun bütününe etki eder ve tasarrufun tamamının iptali gerekir.<sup>202</sup>

Oysa maddi anlamda tasarruflardan birinin hata, hile ya da ikrah sonucu yapılmış olması hâlinde ya da tasarruflardan birinin içeriğinin ya da ona ilave edilen koşul ya da mükellefiyetin hukuka ya da ahlaka uymaması durumunda kısmi iptalden bahsedilebilecektir.<sup>203</sup> Şekil kurallarının ihlali, vasiyetnamenin tanzimine katılanlara ya da yakınlarına kazandırmada bulunma yasağına aykırılıktan kaynaklanıyorsa bu durumda da kısmi iptal söz konusu olacak, sadece bu kazandırmalar iptal edilecektir (TMK md. 558/III).<sup>204</sup>

Aynı şekilde, şekil eksikliği tasarrufun tamamına değil de sadece tasarruflardan birine etki ediyorsa ölüme bağlı tasarrufun tamamı değil, sadece o tasarruf iptal edilir. Örneğin el yazılı bir vasiyetnameye mirasbırakan dışında bir kimse tarafından bir tasarruf eklenmiş olsa sadece o tasarruf iptal edilir, diğer tasarruflar geçerliliğini korur.<sup>205</sup>

---

<sup>202</sup> İnan/ Ertaş/ Albaş, age s. 304; Öztan, age s. 254.

<sup>203</sup> İnan, age s. 205-206.

<sup>204</sup> Gençcan age s. 330.

<sup>205</sup> Kocayusufpaşaoğlu, age s. 9.



İptali istenen tasarrufla ölüme bağlı tasarrufta yer alan diğer tasarruflar birbiriyle ilişkiliyse, yani mirasbırakanın bu tasarruf olmaksızın diğer tasarruflarda da bulunmayacağı belli oluyorsa, kısmı iptal söz konusu olmaz. Bu durumda, iptal kararı ölüme bağlı tasarrufun tamamına etki eder. İptal davası ancak mirasbırakanın ölümünden sonra açılabilir. Mirasbırakan hayatta ise, iptal nedenlerini ileri sürerek ölüme bağlı tasarruftan vazgeçebilir, vasiyetnamesini geri alabilir, miras sözleşmesini sonlandırabilir ama iptal davası açamaz.<sup>206</sup>

### **4.3. İptal Davasının Tarafları**

Bu başlık altında davacı taraf, davalı taraf iptal davasının tarafları kapsamında incelenecektir.

#### **4.3.1. Davacı Taraf**

İptal davasında davacı sıfatı, tasarrufun iptal edilmesinde çıkarı olan mirasçı veya vasiyet alacaklısına aittir (TMK md. 558/I).<sup>207</sup> Tenkis davasından farklı olarak ölüme bağlı tasarrufun iptali davasını her mirasçı açabilir, saklı payının olması şart değildir. Yargıtay kararları da bu yöndedir.<sup>208</sup>

Mirasçı ya da vasiyet alacaklısı olmayanlar veya bu sıfatları kazanmaları açılacak olan iptal davasına bağlı olmayanlar iptal davası açamazlar. Aynı şekilde mirasçı veya vasiyet alacaklısı olup da iptal davası açmakta menfaati bulunmayanlar da iptal davası açamazlar. İptal hükmü ile mirasçı veya vasiyet alacaklısı sıfatını kazanma veya miras

---

<sup>206</sup> İnan, age s. 201.

<sup>207</sup> Gençcan, age s. 331.

<sup>208</sup> Öztan, age s.123, 248.

payının artması gibi durumlar ölüme bağılı tasarrufun iptalinde menfaati bulunmaya örnek olarak gösterilebilir. Mesela, mirasbırakan düzenlemiş olduğu bir vasiyetname ile A'ya çok değerli bir malını vasiyet etmiş olsa, bu vasiyetnamenin iptal edilmesinde yasal mirasçılarının menfaati söz konusu olacaktır.<sup>209</sup>

Zira vasiyetnamenin iptali ile birlikte miras payları artacaktır. Mirasbırakan ilk vasiyetnamesi ile A'ya bıraktığı malı, daha sonra düzenlediğı bir vasiyetname ile B'ye vasiyet etmiş olsa, A'nın ikinci vasiyetnamenin iptal edilmesinde menfaati söz konusu olurken yasal mirasçılarının menfaati söz konusu olmayacaktır.<sup>210</sup>

Sonraki vasiyetnamenin iptali ile birlikte A, vasiyet alacaklısı sıfatını kazanacağı için, iptal sebeplerinden birine dayanarak sonraki vasiyetnamenin iptali için dava açabilecektir. Oysa yasal mirasçılarının ikinci vasiyetnamenin iptal edilmesinde menfaatleri yoktur. Çünkü malın A'ya ya da B'ye bırakılması mirasçılarının menfaatini etkilemez.<sup>211</sup>

İptal davasında davacıların zorunlu dava arkadaşı olmaları durumu bulunmamaktadır.<sup>212</sup> Mirasçılar birbirlerinden ayrı dava açabilecekleri gibi bir araya gelerek de dava tesis edebilirler.<sup>213</sup> Yargıtay Hukuk Genel Kurulu da 2010 tarihli bir kararında mirasçılarının iptal davasını birlikte açmaya mecbur olmadıklarını belirtmiştir.<sup>214</sup> İptal davası açmayan tarafın iptal hükmünden yararlanması mümkün değildir.

---

<sup>209</sup> Oğuzman M. K. ve Barlas, Nami, Medeni Hukuk, Beta Yayıncılık, İstanbul 2015, s. 104.

<sup>210</sup> Ayan, Miras, s. 130.

<sup>211</sup> Güneri, age s. 160 vd.

<sup>212</sup> Günay, age s. 147.

<sup>213</sup> Gençcan, age s. 331.

<sup>214</sup> Yargıtay HGK, T: 22.9.2010, E: 2010/3-392, K: 2010/417 ([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 05.03.2019).

### 4.3.2. Davalı Taraf

İptal davasında davalı sıfatı, iptal nedeniyle sakatlanmış olan ölüme bağlı tasarrufla direkt miras hukukuna ilişkin çıkarı olan kimselere aittir. İptali mucip bir ölüme bağlı tasarrufla mirasçı ya da vasiyet alacaklısı olarak atanan kimseler, ölüme bağlı tasarrufla öngörülen yüklemekten bir fayda sağlayacak olanlar, mirasbırakanın tasarrufunda yer verdiği taksim kaidesinden yararlananlar, mirastan ıskat hâlinde bu ıskat sonucu kazançları artacak olan kanuni mirasçılar iptal davasında davalı taraf durumunda bulunabilirler.<sup>215</sup> Birden fazla davalı bulunması durumunda bu kişiler arasında zorunlu dava arkadaşlığı söz konusu olur.<sup>216</sup>

Vasiyeti tenfiz memuru ölüme bağlı tasarrufların iptalini dava edememekle birlikte, kendisini görevli kılan vasiyetnamenin iptali davasında davalı sıfatını taşıyacaktır. Vasiyetname ile vakıf kurulması söz konusu ise, bu vasiyetnamenin ifa edilmesinde Vakıflar İdaresinin menfaati bulunur. O hâlde bu iptal davasını Vakıflar Genel Müdürlüğüne karşı açmak gerekir.<sup>217</sup>

## 4.4. Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davasında Yetkili ve Görevli Mahkeme

### 4.4.1. Yetkili Mahkeme

Ölüme bağlı tasarrufların iptali davasında, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun md. 11/1, a hükmü gereği murisin en son oturduğu yerde bulunan mahkeme kesin yetkilidir (TMK md. 576).<sup>218</sup> Yargıtay da 2009 tarihli bir kararında bu hususa değinmiş ve murisin nüfus

<sup>215</sup> İmre/Erman, age s. 205; Gençcan, age s. 332.

<sup>216</sup> Yargıtay 2. HD, T: 2.3.2009, E: 2009/17678, K: 2009/3576 ([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 08.03.2019).

<sup>217</sup> Güneri, age s. 162.

<sup>218</sup> Günay, age, s. 146; İnan/ Ertaş/ Albaş, age s. 305; Turan, age s. 100.

kaydının bulunduğu yer mahkemesini yetkili görüp önüne gelen davada yetkisizlik kararı veren yerel mahkemenin kararını bozmuştur.<sup>219</sup>

#### 4.4.2. Görevli Mahkeme

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun md. 2/1 hükmü, dava konusunun değeri ve miktarı ne olursa olsun malvarlığı haklarına ve şahıs varlığına ilişkin davalarda görevli mahkemenin aksine bir düzenleme olmadıkça asliye hukuk mahkemesi olduğunu belirtmektedir. Bu itibarla ölüme bağlı tasarrufların iptali davasında görevli mahkeme asliye hukuk mahkemesidir.<sup>220</sup>

#### 4.5. İptal Davasında Süreler

Ölüme bağlı tasarrufların iptali davası TMK md. 559'da öngörülen süreler içinde açılmalıdır. Bu maddeye göre tasarrufu, iptal nedenini ve kendisinin hak sahibi olduğunu öğrenen davacının iptal davası açma hakkı, öğrenme tarihinden itibaren bir sene ve herhâlde vasiyetnamelerde açılma tarihinin, diğer tasarruflarda mirasın intikal tarihinin üzerinden, iyi niyetli davalılara karşı on sene, iyi niyetli olmayan davalılara karşı yirmi sene geçmekle düşer.<sup>221</sup>

743 sayılı Medeni Kanun md. 501'de iptal davasının, belirtilen süreler içinde açılmaması hâlinde zamanaşımına uğrayacağı yönünde bir ifade mevcuttu. Bu nedenle eski Medeni Kanun zamanında iptal

<sup>219</sup> Yargıtay 2. HD, T: 2.7.2009, E: 2008/5264, K: 2009/13046 ([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 24.02.2019).

<sup>220</sup> Günay, age s. 146; İmre/Erman, age s. 204; İnan/ Ertaş/ Albaş, age s. 306; Gençcan, age s. 332.

<sup>221</sup> İnan/ Ertaş/ Albaş, age s. 300.

davasındaki sürelerin zamanaşımı süresi mi yoksa hak düşürücü süre mi olduğu tartışmalıydı.<sup>222</sup>

Yargıtay ölüme bağlı tasarrufların iptalinde zamanaşımı süresinin söz konusu olduğu görüşündeydi. Sürenin zamanaşımı süresi olmasının en önemli sonuçlarından biri sürenin durmasının ve kesilmesinin mümkün olmasıdır. Diğer bir önemli husus da zamanaşımı süresi hâkim tarafından resen dikkate alınmaz, ancak karşı tarafın itirazı üzerine dikkate alınır. Oysa hak düşürücü süreyi hiçbir itiraz olmasa da hâkim re'sen dikkate almak zorundadır.<sup>223</sup> 4721 sayılı Medeni Kanun md. 559'da iptal davasındaki sürelerin hak düşürücü süreler olduğunu belirterek bu tartışmalara son vermiştir. Artık bu sürelerin hak düşürücü süreler olduğu konusunda hiçbir tereddüt yoktur. Yargıtay da 2010 tarihli bir kararında 1987'de ölen murisin vasiyetnamesinin iptalinin istendiği davada yerel mahkemenin hak düşürücü süre nedeniyle verdiği ret kararını bozarak mirasbırakanın ölüm tarihinde yürürlükte olan 743 sayılı kanundaki sürenin zamanaşımı süresi olduğunu ve yeni kanundaki hak düşürücü sürelerin somut olayda uygulanamayacağını belirtmiştir.<sup>224</sup>

#### **4.5.1. Bir Yıllık Süre**

Tasarrufun, iptal nedeninin ve hak sahibi olduğunun davacı tarafından öğrenilmesiyle bir yıllık süre işlemeye başlar (TMK md. 559). Ancak, davacının bu hususları mirasbırakanın sağlığında öğrenmiş olması hâlinde, mirasbırakanın sağlığında iptal davası açmak mümkün olmadığı için, süre mirasbırakan ölmeden işlemeye başlamaz. 12 Mart 2007 karar tarihli, 2007/2204 Esas ve 2007/3809 Karar sayılı Yargıtay 2. Hukuk

---

<sup>222</sup> Gençcan, age s. 333.

<sup>223</sup> Ayan, Miras, s. 132.

<sup>224</sup> Yargıtay 3. HD, T: 8.2.2010, E: 2009/18641, K: 2010/1568 ([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 15.03.2019).

Dairesi kararında da mirasbırakan yaşıyorken iptal davası açılmayacağı karara bağlanmıştır.<sup>225</sup>

Dava açmanın mümkün olmadığı bir dönemde sürenin işleyeceğinin kabul edilmesi mümkün değildir. 743 sayılı Medeni Kanun md. 501 sürenin ölüme bağlı tasarrufun ve iptal sebebinin öğrenildiği tarihten başlayacağını bildirmekteydi. 4721 sayılı Medeni Kanun md. 559 ölüme bağlı tasarrufu ve iptal sebebinin öğrenmiş olmanın yanında kişinin kendisinin hak sahibi olduğunu öğrenmiş olmasını da eklemiştir.<sup>226</sup>

Eski kanun zamanında da kişi kendisinin hak sahibi olduğunu öğrenmemişse sürenin başlamayacağı kabul edilmekteydi. Mesela kişi ölüme bağlı tasarrufu ve iptal sebebinin bilmesine rağmen, mirasbırakanın öldüğünü bilmiyorsa ya da söz konusu ölüme bağlı tasarrufun iptali hâlinde kendisine hak sağlayacak başka bir ölüme bağlı tasarrufun varlığından haberdar değilse, sürenin işlemeye başlamayacağı kabul edilmekteydi.<sup>227</sup>

#### 4.5.2. On Yıllık Süre

İyi niyetli davalılar için kabul edilen bu on yıllık süre vasiyetnamelerde, vasiyetnamenin açıldığı tarihten itibaren işlemeye başlar (TMK md. 559). Vasiyetname, geçerliliğine dikkat edilmeksizin hemen mirasbırakanın yerleşim yeri sulh hâkimine teslim edilir. Sulh hâkimi teslimden başlayarak bir ay içerisinde vasiyetnameyi açar ve

---

<sup>225</sup> Yargıtay 2. HD, T: 12.3.2007, E: 2007/2204, K: 2007/3809 ([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 19.01.2019).

<sup>226</sup> Hatemi, Miras, s. 128.

<sup>227</sup> Günay, age s. 152; İmre/Erman, age s. 205 vd.

ilgililere okur (TMK md. 596). Dava hakkı, on yıllık sürenin sonunda ortadan kalkar.<sup>228</sup>

Vasiyetname ne kadar geç meydana çıkarsa on yıllık sürenin işlemesi de o kadar gecikir. Mesela mirasbırakanın ölümünden on yıl sonra bir vasiyetname ortaya çıksa, on yıllık süre vasiyetnamenin açılma tarihinden itibaren işlemeye başlayacağı için, ilgililerin iptal davası açma hakkı vasiyetçinin ölümünden yirmi yıl sonra ortadan kalkacaktır. İlgililer vasiyetnamenin açılması anında iptal sebebini de öğrenmişlerse bir yıllık dava süresi başlayacak, ilgililerin dava açma hakkı mirasbırakanın ölümünden on bir yıl sonra düşecektir.<sup>229</sup>

#### 4.5.3. Yirmi Yıllık Süre

743 sayılı Medeni Kanun md. 501’de otuz yıl olarak belirlenen bu sürenin 4721 sayılı Medeni Kanun’da yirmi yıla düşürülmesinin sebebi kazandırıcı zamanaşımı süresi ile paralellik sağlamaktır. Hatemi’ye göre, kötü niyetli davalılara karşı öngörölmüş olan yirmi yıllık süre; teknik ve gerçek anlamda iptal davalarının bağlı olduğu hak düşürücü sürelerden değildir.<sup>230</sup>

Bu süre “tespit ilamı” söz konusu olan hükümsüzlük hâllerinde TMK md. 639/sondaki miras sebebiyle istihkak davasının uzun zamanaşımı süresinin tekrarından ibarettir. Ölüme bağlı tasarruf ifa edilmiş ise, kötü niyetli zilyetten geri istenebilme süresidir. Eski kanunda her iki süre de otuz yıl iken, miras sebebiyle istihkak davasının uzun zamanaşımı süresinde olduğu gibi, kötü niyetli davalılara karşı iptal davası

---

<sup>228</sup> Gençcan, age s. 333 vd.

<sup>229</sup> Gençcan, age s. 333 vd.

<sup>230</sup> Hatemi, Miras, s. 127.

süresinin de yirmi yıla indirilmesini de göz önünde tutan yazar, yirmi yıllık bu sürenin zamanaşımı süresi olduğunu savunmaktadır.<sup>231</sup> Kanaatimizce, TMK md. 559'un başlığı ve ifadesi açıktır. Yirmi yıllık bu süre zamanaşımı süresi değil, hak düşürücü süredir.

Çoğunluk görüşü de bu yöndedir. Kötü niyetli davalılar için getirilen yirmi yıllık sürenin başlangıcı, iyi niyetli davalılar için öngörölmüş olan on yıllık sürenin başlangıcı ile aynıdır. 743 sayılı Medeni Kanun md. 501 kötü niyetli davalılar için öngörölmüş olan sürenin ne zaman başlayacağına değinmemiştir. Ancak doktrinde iyi niyetli davalılar için öngörölmüş olan süre ile aynı zamanda başlayacağı kabul edilmiştir.<sup>232</sup>

743 sayılı eski Medeni Kanun zamanında bu istisnai sürenin söz konusu olabilmesi için davalının kötü niyetli olmasının yanında ölüme bağlı tasarrufun kanuna veya ahlaka aykırılık ya da ehliyetsizlik sebebiyle sakat olması şartı aranmaktaydı (743 sayılı Medeni Kanun md. 501). Yani iptal sebebi şekil eksikliğine ya da irade sakatlığına dayanıyorsa kötü niyetli davalılar için öngörölmüş olan süre söz konusu olmuyordu. 4721 sayılı Medeni Kanun'un 559'uncu maddesi kötü niyetli davalılar için öngörölmüş olan sürenin söz konusu olması için herhangi bir ek şart aramamıştır. Davalının kötü niyetli olması hâlinde, ölüme bağlı tasarruftaki sakatlığın hangi sebebe dayandığına bakılmaksızın yirmi yıllık süre söz konusu olacaktır.<sup>233</sup>

---

<sup>231</sup> Hatemi, Miras, s. 127.

<sup>232</sup> Hatemi, Miras, s. 128; Ayan, Miras, s. 131; Gençcan, age s. 333 vd.

<sup>233</sup> Dural/Öz, age s. 138-139.



#### 4.5.4. Def'i Hakkı

TMK md. 559/II uyarınca hükümsüzlüğün def'i yoluyla ileri sürülmesi herhangi bir süreye bağlanmamıştır. Yani sakat bir ölüme bağlı tasarrufun iptali için TMK md. 559/I'de öngörülmüş olan süreler içinde dava açılmamış olsa bile, tasarrufun ifasını isteyenlere karşı her zaman iptal def'i öne sürülerek ifadan kurtulmak mümkündür.<sup>234</sup>

İptal def'ini ileri süren taraf ölüme bağlı tasarrufun iptal sebeplerinden biri ile sakatlanmış olduğunu ispat etmekle yükümlüdür. Aleyhine eda davası açılmış olan davalı iptal def'ini ileri sürünce hâkim, ölüme bağlı tasarrufun iptaline değil açılan davanın reddine karar verir.<sup>235</sup>

Eğer ölüme bağlı tasarrufun ifası için açılan dava, iptal davasının bağlı olduğu hak düşürücü süre dolmadan açılmışsa, davalı iptal def'ini kullanmak yerine, karşı bir dava tesis ederek ölüme bağlı tasarrufun iptalini isteyebilir. Bu durumda hâkim hem açılan davayı reddeder hem de ölüme bağlı tasarrufun iptaline karar verir. Daimî def'i hakkının kullanılması ölüme bağlı tasarrufun ifa edilmemiş olmasına bağlıdır.<sup>236</sup>

Yani ölüme bağlı tasarruf yerine getirilmişse, sakatlığın def'i olarak ileri sürülmesiyle ifa edilen şeyin geri alınması mümkün değildir. İfa edilen şeyin geri alınabilmesi için süresi içinde iptal davası açılması gerekir. Hatta daha önce de değindiğimiz gibi, davalı iptal davasından önce kendisine bırakılan malın zilyetliğini ele geçirmiş ise, davacının ayrıca bir de miras sebebiyle istihkak davası açması gerekir.<sup>237</sup>

---

<sup>234</sup> İnan/ Ertaş/ Albaş, age s. 303.

<sup>235</sup> Serozan/Engin, age s. 239.

<sup>236</sup> İnal, Nihat: Miras Davaları, Ankara 2005, s. 302.

<sup>237</sup> Ayiter, age s. 117, 118.

İptal def'inin kullanılması sadece maruz kalınan talebi yerine getirmekten kurtarır. İptal davası açmak daha faydalıdır, bazı haklara sahip olma olanağı sağlar. Mesela muris bir vasiyetname hazırlamış ve bu vasiyetname ile mirasçılarında Y'ye bir gayrimenkulünü bırakmıştır. Ardından ikinci bir vasiyetname düzenleyip ilk vasiyetnamesinden rücu ettiğini ve mirasçısı Z'ye 100.000 TL vasiyet ettiğini bildirmiştir. İkinci vasiyetname şekli açıdan kurallara uygun düzenlenmemiştir. Z, Y'den 100.000 TL'yi talep ettiği zaman Y şekil eksikliğine dayanarak iptal def'inde bulunabilir. Fakat iptal def'i ikinci vasiyetnamenin iptalini sağlamaz. O hâlde mirasbırakanın rücu ettiği ilk vasiyetname yürürlük kazanmayacaktır. Y de ilk vasiyetname ile kendisine bırakılan gayrimenkulü talep edemeyecektir. Oysa Y, ikinci vasiyetnameyi iptal ettirmiş olsaydı ortada sadece ilk vasiyetname kalacak, Y de buna dayanarak gayrimenkulü talep edebilecekti.<sup>238</sup>

#### 4.6. İspat Yüğü

İspat külfetinin ölüme bağı tasarrufların iptali davalarında kimde olduğunu kanun koyucu düzenlememiştir. O hâlde TMK md. 6'daki genel ispat kuralı ölüme bağı tasarruflar için de uygulanır. Bu madde uyarınca "Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, taraflardan her biri, hakkını dayandırdığı olguların varlığını ispatla yükümlüdür."<sup>239</sup>

Bu durumda ölüme bağı tasarrufun sakatlığının, tasarrufun iptalini talep eden davacı tarafından kanıtlanması gerekir. Bu durumda hata, hile, ikrah gibi iradeyi sakatlayan nedenlerin mevcudiyeti ya da ölüme bağı tasarrufun veya ona ilave edilen bir koşul ya da mükellefiyetin hukuka veya ahlaka uygun olmaması durumunda, ya da söz konusu ölüme bağı

---

<sup>238</sup> İmre/Erman, age s. 208.

<sup>239</sup> Güneri, age s. 166.

tasarrufun şekil kurallarına uyulmadan yapılmış olması durumunda ölüme bağlı tasarrufun iptalini isteyen davacı taraf bütün bu hususları kanıtlamakla yükümlüdür.<sup>240</sup>

TMK md. 512'ye göre mirasbırakan, tasarrufunda çıkarma nedenlerini ortaya koyarsa mirasçılıktan çıkarmanın geçerliliği söz konusu olur. Mirasçılıktan çıkarılan kişinin itirazı hâlinde, mevcut olduğu söylenen nedenin varlığının kanıtı, çıkarmadan istifade eden mirasçıya ya da vasiyet alacaklısına aittir. Nedenin mevcudiyetinin kanıtlanmaması veya çıkarmanın hangi nedene dayandığının tasarrufta belirtilmemesi durumunda, tasarruf mirasçının saklı payı haricinde uygulanır; ancak tasarrufun yapılırken çıkarma nedeni ile ilgili bir yanılma söz konusuysa çıkarma geçersiz kabul edilir.<sup>241</sup>

Hatemi TMK md. 504'teki 1 yıllık süre içinde mirasbırakanın hareketsiz kalması sonucu ölüme bağlı tasarrufu geçerli kabul etmenin, özellikle hile ve ikrah hâlinde, hukuk mantığı ile bağdaşmayacağını savunur. Mirasçıların dava hakları olmadığı gibi def'i hakları da yoktur. Hatemi'ye göre en azından tehditle kendisini zorla mirasçı ya da vasiyet alacaklısı yapmış olan kişiye karşı mirasçılarının bir hakkı olmalıdır.<sup>242</sup>

Yazar bunun çözümünü TMK md. 520/b.3'te bulmuştur. Buna göre hile ve ikrah ile mirasbırakanı zorla ölüme bağlı tasarruf yapmaya sevk edenler mirastan mahrum olurlar. Yazara göre TMK md. 504/II ve md. 557/III'de gerçek olmayan bir boşluk olduğunu kabul edip hile ve ikrah

---

<sup>240</sup> Ayiter, age s. 120; İnan, age s. 298.

<sup>241</sup> Ayiter, age s. 117, 118.

<sup>242</sup> Hatemi, Miras, s. 128.

hâlinde lehine kazandırma yapılan kişiyi baştan itibaren “mahrum” saymak gerekir.<sup>243</sup>

Bu durumda ispat yükü kimde olacak? Yazara göre süre geçmesiyle mahrumiyet ortadan kalkmaz. Mirastan mahrum olan kişilerin hak sahibi olabilmeleri için iki şeyi ispat etmeleri gerekir:

- TMK md. 504’teki 1 yıllık sürenin dolduğunu,

- Mirasbırakanın hareketsizliğinin kendilerini affettiğine delalet ettiğini.<sup>244</sup>

Kural olarak tasarruf sahibinin tasarrufu düzenlediği esnada tasarruf ehliyetinin bulunduğu kabul edilir. Bu nedenle bunun aksini iddia eden kimse, tasarruf sahibinin tasarrufu düzenlediği esnada buna ehil olmadığını ispatlamakla mükelleftir.<sup>245</sup>

Kural olarak ayırt etme gücünün de var olduğu kabul edilir. Bu nedenle tasarrufun iptal edilmesini isteyen davacı, tasarruf sahibinin ayırt etme gücünden yoksun olduğu yönündeki iddiasını ispatlamakla mükelleftir. Buna karşılık mirasbırakan akıl zayıflığı ve akıl hastalığı sebebiyle kısıtlanmışsa ispat yükü davalıya geçer ve murisin ayırt etme kudretine sahip olduğunun ve dolayısıyla ölüme bağlı tasarrufun geçerli olduğunun kanıtlanması gerekir.<sup>246</sup>

Tasarruf sahibinin akıl hastalığı ya da akıl zayıflığı dışındaki herhangi bir sebeple hacir altına alınmış olması hâlinde ispat yükü yer

---

<sup>243</sup> Hatemi, Miras, s. 129.

<sup>244</sup> Güneri, age s. 166.

<sup>245</sup> Dural/Öz, age s. 169.

<sup>246</sup> Serozan/Engin, age s. 252.

değiştirmez. Örneğin tasarruf sahibinin israf, suihal, suiidare, hürriyeti bağlayıcı bir ceza sebebiyle hacir altına alınmış olması hâlinde tasarruf ehliyetini haiz olduğu kabul edilir. Bu durumda ispat yükü tasarruf sahibinin tasarrufa ehil olmadığını iddia eden tarafta yani davacı üzerindedir.<sup>247</sup>

#### 4.7. İptal Davasının Hüküm ve Sonuçları

Kanunda sayılan iptal nedenlerinin mevcut olması durumunda mahkeme, önüne gelen davada ölüme bağlı tasarruf hakkında iptal kararı verir.<sup>248</sup> Bir ölüme bağlı tasarruf hakkında verilen iptal kararı, söz konusu tasarrufu kısmen veya tamamen ortadan kaldırır ve geçmişe etki ederek tasarrufu baştan itibaren hükümsüz kılar.<sup>249</sup> Daha eski tarihli bir tasarruf varsa o uygulanır, yoksa mirasın geçişi kanuni düzenlemelere göre gerçekleştirilir.<sup>250</sup> Eğer iptaline karar verilen ölüme bağlı tasarruflara istinaden yerine getirilen edimler mevcutsa, bunları geri almak için miras nedeniyle istihkak davası açılması yoluna gidilebilir.<sup>251</sup>

Doktrinde farklı görüşler bulunsa da çoğunluk görüşüne göre iptal kararının yalnızca taraflar arasında hüküm ve sonuç ifade edeceği kabul edilmektedir.<sup>252</sup> Bu bakımdan iptal davası açabilecek olup da dava açmayan ilgililer iptal kararından istifade edemeyeceklerdir.<sup>253</sup> Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulunun 7 Aralık 1955 tarihli, 1955/16 Esas ve 1955/25 Karar sayılı kararında da iptal nedeninin

---

<sup>247</sup> Güneri, age, s. 165 vd.

<sup>248</sup> İmre/Erman, age s. 192.

<sup>249</sup> Ayiter, age s. 117; Gençcan, age s. 337; Serozan, Rona/ Engin, Baki İlkay, Miras Hukuku, Ankara 2004, s. 174, 183; İnan, age s. 205; Ayan, Miras, s. 133; Günay, age s. 154-155; Turan, age s. 108.

<sup>250</sup> Öztan, age s. 253.

<sup>251</sup> Ayiter, age s. 117, 118.

<sup>252</sup> Ayiter, age s. 118; İnan, age s. 206.

<sup>253</sup> Hatemi, Hüseyin, Miras Hukuku, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014, s. 125.

varlığını tespit eden mahkeme kararının yalnızca dava taraflarını bağlayacağından söz edilmiştir.<sup>254</sup>

Kanunda sayılan iptal nedenlerinden esasa ilişkin olanlar, başka bir deyişle tasarruf ehliyetsizliği, irade sakatlıkları ve ölüme bağlı tasarrufun içeriğinin, ona eklenen koşul veya yüklemenin hukuka ya da ahlaka aykırı olması durumlarından biri mevcutsa iptal kararı tasarrufun tümüne etki eder. Diğer yandan ölüme bağlı tasarrufun içeriğinin, ona eklenen koşul veya yüklemenin hukuka ya da ahlaka aykırı olduğu hâllerde tasarrufun hukuka ya da ahlaka aykırı olan kısımları olmadan da tasarrufun ayakta kalabileceği tasarrufta bulunanın varsayımsal iradesinden anlaşılıyorsa iptal kararı yalnızca hukuka ya da ahlaka aykırı olan kısmı etkiler ve tasarrufun geri kalanı geçerliliğini korur.<sup>255</sup>

Şekle ilişkin nedenlerle iptaline karar verilen bir ölüme bağlı tasarruf bulunması hâlinde, iptal kararı kural olarak tasarrufun tamamını etkiler.<sup>256</sup> Buna karşılık iptal nedeni tasarruflardan birinde mevcutsa yalnızca o kısmın iptaline karar verilir. Örneğin el yazılı bir vasiyetnamede mirasbırakandan başka bir kişi tarafından eklendiği anlaşılan tasarruf iptal edilir, diğer tasarruflar geçerliliğini sürdürür.<sup>257</sup>

---

<sup>254</sup> Yargıtay İBGK, T: 7.12.1955, E: 1955/16, K: 1955/25 ([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 24.02.2019).

<sup>255</sup> İnan, age s. 205-206.

<sup>256</sup> Öztan, age s. 254; İnan, age s. 206.

<sup>257</sup> Gençcan, age, s. 232.

## BEŞİNCİ BÖLÜM: SONUÇ

Çalışmamızda ölüme bağlı tasarruf kavramını, ölüme bağlı tasarruf türlerini, ölüme bağlı tasarruflarda iptal nedenlerini, ölüme bağlı tasarrufların hükümsüzlüğünü, ölüme bağlı tasarruflarda iptal davasını incelemeye ve elde ettiğimiz sonuçları Yargıtay kararları doğrultusunda değerlendirmeye çalıştık.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun Miras Hukuku başlıklı üçüncü kitabının Mirasçılar başlıklı birinci kısmının ikinci bölümünde düzenlenen ölüme bağlı tasarruflar, kavram olarak kanun tarafından tanımlanmamıştır.<sup>258</sup> Buna rağmen şeklî ve maddi anlamda ikiye ayrılan ölüme bağlı tasarruflar bu bölümde yer alan hükümler çerçevesinde şu şekilde açıklanabilir; ölüme bağlı tasarruflar hüküm ve sonuçlarını, tasarruf sahibinin ölümü ile doğuran hukuki işlemlerdir.

Ölüme bağlı tasarruflar iki gruba ayrılmaktadır. Bunlar şeklî ölüme bağlı tasarruflar ve maddi ölüme bağlı tasarruflardır. Bu bağlamda şeklî anlamda ölüme bağlı tasarruf ile ölüme bağlı tasarrufun bürünmesi gereken şeklî husus anlaşılırken maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf ile de bu şekilde ortaya çıkan ölüme bağlı tasarrufun anlamı ve amacı anlaşılmaktadır.<sup>259</sup>

Şeklî anlamda ölüme bağlı tasarruflar ile esasen mirasbırakanın ölüme bağlı tasarrufu meydana getirirken uyması gereken şeklî usuller ifade edilmektedir. Başka anlatımla şeklî anlamda ölüme bağlı tasarruf kavramı ile mirasbırakanın son dileklerini dışa vururken riayet etmesi

<sup>258</sup> Dural, Mustafa/ Öz, Turgut, Türk Özel Hukuku Cilt IV Miras Hukuku, İstanbul 2003, s. 49.

<sup>259</sup> Ayan, Miras, s. 11.

gereken hususlar anlaşılmaktadır. Şeklî anlamda ölüme bağlı tasarruflar vasiyetname ve miras sözleşmesi şeklinde meydana getirilebilir.

Maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflarda ise ön planda olan husus ölüme bağlı tasarrufun amacı ve konusudur. Maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar ile mirasbırakanın yaptığı tasarrufların ve son dileklerinin kendisinin ölümünden sonra ifa edilmesi anlaşılır. Maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar miras hukuku ile ilgili olabileceği gibi miras hukuku ile doğrudan bağlantısı olmayan son dilekleri de barındırabilir.

Ölüme bağlı tasarrufların karşı karşıya kaldığı başlıca yaptırım türü iptal edilebilirliktir.<sup>260</sup> Zira kanun koyucu, “favor testamenti (vasiyetname lehine yorum)” ilkesine paralel olarak mirasbırakanın son arzularının olabildiğince yerine getirilmesini istemektedir.<sup>261</sup> Türk Medeni Kanunu, ölüme bağlı tasarrufların iptal nedenlerini esasa ilişkin ve şekle ilişkin olarak ikiye ayırmıştır.<sup>262</sup> Esasa ilişkin olan iptal nedenleri ise; tasarruf ehliyetsizliği, irade sakatlıkları ve ölüme bağlı tasarrufun içeriğinin, ona eklenen koşul veya yüklemenin hukuka ya da ahlaka aykırı olmasıdır.

Hukuki işlemi yapabilmenin temel şartlarından biri ehliyettir. Bu bağlamda bir hukuki işlem gerçekleştirmek isteyen kişi veya kişilerin mutlaka işlemi yapabilme ehliyetini haiz olması şarttır. Ölüme bağlı tasarruf yapma ehliyeti, bir kişinin geçerli ölüme bağlı tasarruf yapabilmesi için kanunun aradığı şartları belirtmektedir.

---

<sup>260</sup> Ayan, Miras, s. 121.

<sup>261</sup> Ayan, Miras, s. 121, İmre/Erman, age s. 192; Güneri, Cemal, Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2018, s. 83.

<sup>262</sup> İnan/ Ertaş/ Albaş, age s. 286; Gençcan, age, s. 315; Ayiter, age s. 111.



Çalışmamızda ölüme bağı tasarrufta bulunma ehliyetini kanundaki ayrıma uygun olarak vasiyetname ve miras sözleşmesi için ayrı ayrı açıklamaya çalıştık. Kanun temyiz kudretini haiz olmakla beraber on beş yaşını tamamlamış olmayı vasiyetname yapabilmek için şart kılmıştır. Miras sözleşmesi bağlamındaysa aranan şartlar ayırt etme gücü, erginlik ve kısıtlı olmamaktır. Kanun koyucunun erginliğin nasıl kazanılacağına ilişkin bir ayırım yapmaması kanaatimizce bir eksiklikler. Vasiyetnameler ve miras sözleşmeleri arasında ehliyet için aranan şartlar bakımından bir farklılık mevcut olsa da ehliyetin bulunmamasının sonuçları aynıdır. Bu nedenle hem vasiyetnameler hem de miras sözleşmeleri yapıldığı anda tasarruf ehliyetinin bulunmaması hâlinde iptal edilebilirler.<sup>263</sup>

Medeni Kanun, ölüme bağı tasarruflar için sıkı şekil şartları öngörmüştür. Bu şekli şartları vasiyetname ve miras sözleşmesi için farklılık göstermektedir. Vasiyetnameler resmî şekilde veya mirasbırakanın el yazısı ile ya da sözlü olarak yapılabilmektedir. Miras sözleşmeleri ise resmî vasiyetnameler gibi düzenlenmelidir.

İrade sakatlığına yol açan durumlar miras hukuku açısından kanun koyucu tarafından özel olarak düzenlenmiştir. Yanılma, aldatma, korkutma, zorlama, gabin veya muvazaa söz konusu olduğunda ölüme bağı tasarrufun iptal edilmesi gündeme gelebilecektir. Aynı durum ölüme bağı tasarrufun içeriğinin, ona eklenen koşul veya yüklemenin hukuka ya da ahlaka aykırı olması hâlinde de geçerlidir. Bunun yanında kanunda açıkça belirtilen bazı hâllerde ölüme bağı tasarruf kendiliğinden sona erer.

Ölüme bağı tasarrufun hükümleri iptal davası yoluyla ortadan kaldırılabilir. Bozucu yenilik doğurucu bir dava olan iptal davasında

---

<sup>263</sup> Hatemi, Miras, s. 125.

mahkemenin vereceği karar da bozucu yenilik doğurucu bir karardır. İptal edilebilirlik hâlinde, işlemi sakatlayan sebep işlemin kendiliğinden geçersiz olmasına yol açmaz. Sakatlıktan etkilenen taraf süresi içinde iptal hakkını kullanmazsa ya da bu hakkından feragat ederse hukuki işlem baştan itibaren geçerli olur ve hüküm ve sonuçlarını doğurur. İptal hakkı herkes tarafından ileri sürülemez, yalnızca ilgiliye aittir. İptal sebeplerinden herhangi birini barındıran ölüme bağlı tasarruf, mirasbırakanın ölümünde geçerli bir tasarruf gibi hüküm doğurur.<sup>264</sup>

Tasarrufun iptal edilmesinde çıkarı olan mirasçı veya vasiyet alacaklısı iptal davasında davacı sıfatını taşır (TMK md. 558/I). İptal davasında davalı sıfatı, iptal nedeniyle sakatlanmış olan ölüme bağlı tasarrufla direkt miras hukukuna ilişkin çıkarı olan kimselere aittir.<sup>265</sup> Ölüme bağlı tasarrufların iptali davasında yetkili mahkeme, mirasbırakanın en son oturduğu yerdeki mahkemedir (TMK md. 576). Ölüme bağlı tasarrufların iptali davasında görevli mahkeme ise asliye hukuk mahkemesidir (HMK md. 2).<sup>266</sup>

Ölüme bağlı tasarrufların iptali davası TMK md. 559'da belirtilen hak düşürücü süreler içinde açılmalıdır. Bu maddeye göre tasarrufu, iptal nedenini ve kendisinin hak sahibi olduğunu öğrenen davacının iptal davası açma hakkı, öğrenme tarihinden itibaren bir sene ve herhâlde vasiyetnamelerde açılma tarihinin, diğer tasarruflarda mirasın intikal tarihinin üzerinden, iyi niyetli davalılara karşı on sene, iyi niyetli olmayan davalılara karşı yirmi sene geçmekle düşer.

---

<sup>264</sup> Kocayusufpaşaoğlu, age s. 9.

<sup>265</sup> İmre/Erman, age s. 204; Gençcan, age s. 332.

<sup>266</sup> Günay, age s. 146; İnan/ Ertaş/ Albaş, age s. 306.

Bir ölüme bağı tasarruf hakkında verilen iptal kararı, söz konusu tasarrufu kısmen veya tamamen ortadan kaldırır ve geçmişe etki ederek tasarrufu baştan itibaren hükümsüz kılar.<sup>267</sup> Çoğunluk görüşüne göre iptal kararıyla birlikte ölüme bağı tasarruf miras açıldığı andan itibaren hükümsüzleşir. Kanaatimizce iptal kararı, etkisini ölüme bağı tasarrufun yapıldığı andan itibaren gösterir.

Doktrinde farklı görüşler bulunsa da bizim de katıldığımız çoğunluk görüşüne göre iptal kararının yalnızca taraflar arasında hüküm ve sonuç ifade edeceği kabul edilmektedir.<sup>268</sup> Bu bakımdan iptal davası açabilecek olup da dava açmayan ilgililer iptal kararından istifade edemeyeceklerdir.<sup>269</sup>

TMK md. 559/II uyarınca hükümsüzlüğün def'i yoluyla ileri sürülmesi herhangi bir süreye bağlanmamıştır. Yani sakat bir ölüme bağı tasarrufun iptali için TMK md. 559/I'de öngörülmüş olan süreler içinde dava açılmamış olsa bile, tasarrufun ifasını isteyenlere karşı her zaman iptal def'i öne sürülerek ifadan kurtulmak mümkündür.<sup>270</sup>

---

<sup>267</sup> Ayiter, age s. 117; Gençcan, age s. 337; Serozan, Rona/ Engin, Baki İlkay, Miras Hukuku, Ankara 2004, s. 174, 183; İnan, age s. 205; Ayan, Miras, s. 133; Günay, age s. 154-155; Turan, age s. 108.

<sup>268</sup> Ayiter, age s. 118; İnan, age s. 206.

<sup>269</sup> Hatemi, Hüseyin, Miras Hukuku, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014, s. 125.

<sup>270</sup> Serozan, Rona, "Yeni Medeni Kanunun Miras Hukuku Alanındaki Yeniliklerinin Değerlendirilmesi", İÜHF Prof Dr. Ergun Özsunay'a Armağan, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2004, 563-570.

## KAYNAKÇA

AKARTEPE, Alparslan, *Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesi*, (2. Baskı), Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010.

AKBIYIK, Cem, “Yeni Medeni Kanun’un Miras Sebebiyle İstihkak Davasına İlişkin Hükümleri Hakkında Düşünceler”, Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu için Armağan, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2004, 403-418.

AKKANAT, Halil, *Ölümün Özel Hukuk İlişkilerine Etkisi*, Filiz Kitabevi, İstanbul 2004.

ALANGONA, H. Y., Yıldırım, M. K. ve Yıldırım (Deren), N., *Medeni Usul Hukuku Esasları*, (7. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul 2009.

ALBAŞ, Hakan, “Mirastan Feragat Sözleşmesi ve Hükümlerine İlişkin Bazı Sorunlar”, DEÜHFD, 9 (Özel Sayı, Prof. Dr. Ünal Narmanlıoğlu’na Armağan), 2007, 532-552.

ANTALYA, O. Gökhan, *Miras Hukuku*, (2. Baskı), Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009.

ARBEK, Ömer, *Miras Hukukunda Ölüme Bağlı İşlemlerde İrade Serbestisi Sınırları ve Müeyyidesi*, (1. Baskı), Yetkin Yayınları, Ankara 2007.

ARPACI, Abdülkadir, *Kişiler Hukuku (Gerçek Kişiler)*, İstanbul 2000.

ATLI, Banu, *Ölüme Bağlı Tasarrufların Hükümsüzlüğü ve Hükümden Düşmesi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017.

AYAN, Mehmet, *Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)*, (6. Baskı), Mimoza Yayınları, Konya 2010.

AYAN, Mehmet, Miras Hukuku, (Güncelleştirilmiş 5. Baskı), Mimoza Yayınları, Konya 2009.

AYBAY, Aydın, Miras Hukuku Dersleri, İstanbul 2000.

AYİTER, Nûşin, Miras Hukuku, (4. Bası), Sevinç Matbaası, Ankara 1978.

BARAN ÇELİK, Neşe, Milletlerarası Unsurlu Ölümüne Bağlı Tasarruflara Uygulanacak Hukukun Tayini, (1. Baskı), Yetkin Yayınları, Ankara 2011.

BERKİ, Âli Himmet, Vasiyyet ve Ölümüne Bağlı Tasarruflar, Ege Matbaası, Ankara 1961.

BUDAK, Ali Cem, Karşılaştırmalı Hukuk Muhakemeleri, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2011.

DURAL, Mustafa/ Öğüz, Tufan, Türk Özel Hukuku -Kişiler Hukuku-, (9. Baskı), Filiz Kitabevi, İstanbul 2009.

DURAL, M., Öğüz, T. ve Gümüş, M. A., Türk Özel Hukuku- Aile Hukuku-, (4. Baskı), Filiz Kitabevi, İstanbul 2011.

DURAL, Mustafa/ Öz, Turgut, Türk Özel Hukuku -Miras Hukuku-, (4. Baskı), Filiz Kitabevi, İstanbul 2009.

DURAL, Mustafa ve Öz, Turgut, *Miras Hukuku*, Filiz Kitabevi, İstanbul 2014.

DURAL, Mustafa/ Öz, Turgut, Türk Özel Hukuku Cilt IV Miras Hukuku, İstanbul 2003.

DURAL, Mustafa: Miras Sözleşmeleri: (İsviçre, Alman ve Avusturya Hukukuyla Karşılaştırmalı Olarak), İstanbul 1980.

- ENGİN, Baki İlkay, Yedek Mirasçılık, Filiz Kitabevi, İstanbul 2003.
- EREN, Fikret: Borçlar Hukuku -Genel Hükümler-, (10. Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul 2008.
- EREN, Fikret: Türk Medeni Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davası, Yargıçoğlu Matbaası, Ankara 1966.
- ERTAŞ, Şeref, “Ölüme Bağlı Tasarruftan Tenfizi Ölüme Bağlı Bağışlama ile Rücu”, Prof. Dr. İrfan Baştuğ Anısına Armağan, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını, İzmir 2005, 51-56.
- GEMALMAZ, Haydar Burak, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde Mülkiyet Hakkı, (1.Baskı), Beta Yayıncılık, İstanbul, 2009.
- GENÇCAN, Ömer Uğur, Miras Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara 2008.
- GÖNENSAY, Samim ve Birsen, Kemaleddin, Miras Hukuku, (İkinci Bası), Ahmed Said Matbaası, İstanbul 1963.
- GÜNAY, Erhan, Bilimsel Görüşler ve Yargısal Kararlar Eşliğinde Miras Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davaları, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016.
- GÜNERİ, Cemal, Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2018.
- GÜRSOY, Kemal Tahir, “Ölüme Bağlı Tasarruflarda Şart ve Mükellefiyetler -Kısım I Mükellefiyet-”, Ankara AÜHFD, 10 (1-4), 1953, 457-541, Erişim tarihi: 27.11.2018, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/320/3191.pdf>.
- HATEMİ, Hüseyin, Miras Hukuku, (Gözden Geçirilmiş 5. Bası), Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014.

HATEMİ, Hüseyin, “Miras Sözleşmelerinde Gabin Söz Konusu Olabilir mi?”, Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu için Armağan, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2004, 189-193.

HATİPOĞLU, Cihan Yüksel: Murisin Mirasçılar Aleyhine Yaptığı Sağlararası Muvazaalı Muamelelerin Hukuki Sonuçları, Ankara 2004.

HELVACI, İlhan, “Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davasında Ayırt Etme Gücünün (Temyiz Kudretinin) İspatı”, Prof. Dr. Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağanı I-II, Beta Yayıncılık, İstanbul 2002, c. I, 1113-1150.

İKİZLER, Metin, “Vakıf Senedinde Değişikliğe Gidilmesi -(TMK m. 107, 112 ve 113’ün Kapsamı ve Birbiriyle İlişkisi)”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 11 (1-2 Yard. Doç. Dr. İbrahim ONGÜN’e Armağan), 2007, 165-208.

İMRE, Zahit ve Erman, Hasan, Miras Hukuku, Gözden Geçirilmiş 7. Basım, Der Yayınları, İstanbul 2010.

İNAL, Nihat: Miras Davaları, Ankara 2005.

İNAN, Ali Naim, Miras Hukuku, (2. Bası), Çağ Matbaası, Ankara 1982.

İNAN, Ali Naim/ Ertuş, Şeref/ Albaş, Hakan, Türk Medeni Hukuku - Miras Hukuku, (7. Bası), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2008.

İŞGÜZAR, Hasan: Yeni Türk Medeni Kanununa Göre Miras Hukuku Hükümlerindeki Değişiklikler ve Yenilikler, Ankara 2003.

KILIÇOĞLU, Ahmet M.: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, (IV. Bası), Turhan Kitabevi, Ankara 2004.

KILIÇOĞLU, Ahmet M.: Miras Hukuku Ders Notları - I, Turhan Kitabevi, Ankara 2005.

KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, Necip: Miras Hukuku, Yenilenmiş, Genişletilmiş ve Tamamlanmış II. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 1978.

KÖPRÜLÜ, Bülent: Miras Hukuku Dersleri: Mirasçılar-Ölüme Bağlı Tasarruflar-Mirasın İntikali, II. Bası, İstanbul 1985.

OĞUZMAN, M. K., Seliçi, Ö. ve Özdemir (Oktay), Eşya Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul 2014.

OĞUZMAN M. Kemal ve Barlas, Nami, Medeni Hukuk, Beta Yayıncılık, İstanbul 2015.

OĞUZMAN, Kemal/ Öz, Turgut: Borçlar Hukuku: Genel Hükümler, İstanbul, 2016.

ÖZTAN, Bilge, Miras Hukuku (Tablolar ve Örneklerle), (Altıncı Bası), Turhan Kitabevi, Ankara 2014.

ÖZTRAK, İlhan, Miras Hukuku, II. Bası, Ankara 1968.

ÖZUĞUR, Ali İhsan: Türk Medeni Kanunundan Önce ve Sonra Miras Hukuku, Cilt I, Ankara 2015.

SEROZAN, Rona/ Engin, Baki İlkay: Miras Hukuku: Temel Kavramlar ve İlkeler, Yasal Mirasçılık, Saklı Paylı Mirasçılık, Tasarruf Nisabı ve Tenkis, İradi Mirasçılık, Uygulama Çalışmaları, Ankara 2014.



SEROZAN, Rona, “Yeni Medeni Kanunun Miras Hukuku Alanındaki Yeniliklerinin Değerlendirilmesi”, İÜHF Prof. Dr. Ergun Özsunay’a Armağan, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2004, 563-570.

SEROZAN, Rona, “Miras Hukukunda İradi Mirasçılarının Konumunu Güçlendiren Yeni Gelişmeler”, İÜHF Prof. Dr. Aydın Aybay’a Armağan, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2004, 283-299.

TURAN, Gamze, Ölümüne Bağlı Tasarrufların Hükümsüzlüğü, Turhan Kitapevi, Ankara 2009.

YARGITAY İBGK, T: 28.11.1945, E: 1945/13, K: 1945/15  
([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 08.03.2019)

YARGITAY İBGK, T: 7.12.1955, E: 1955/16, K: 1955/25  
([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 24.02.2019)

YARGITAY İBGK, T: 11.2.1959, E: 1958/16, K: 1959/14  
([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 12.03.2019)

YARGITAY İBGK, T: 26.3.1962, E: 1962/23, K: 1962/3  
([www.resmigazete.gov.tr/arsiv/11122.pdf](http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/11122.pdf) Erişim tarihi: 15.03.2019)

YARGITAY 2. HD, T: 21.6.1984, E: 1984/5635, K: 1984/5826  
([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 12.03.2019)

YARGITAY 2. HD, T: 14.6.2005, E: 2005/4530, K: 2005/9190  
([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 23.01.2019)

YARGITAY 2. HD, T: 18.7.2005, E: 2005/8654, K: 2005/11578  
([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 12.03.2019)

- YARGITAY 2. HD, T: 12.3.2007, E: 2007/2204, K: 2007/3809  
([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 19.01.2019)
- YARGITAY 2. HD, T: 14.5.2007, E: 2007/6349, K: 2007/7938  
([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 27.01.2019)
- YARGITAY 2. HD, T: 2.3.2009, E: 2009/17678, K: 2009/3576  
([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 08.03.2019)
- YARGITAY 2. HD, T: 2.7.2009, E: 2008/5264, K: 2009/13046  
([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 24.02.2019)
- YARGITAY 3. HD, T: 2.2.2010, E: 2010/174, K: 2010/1228  
([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 29.01.2019)
- YARGITAY 3. HD, T: 8.2.2010, E: 2009/18641, K: 2010/1568  
([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 15.03.2019)
- YARGITAY HGK, T: 22.9.2010, E: 2010/3-392, K: 2010/417  
([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 05.03.2019)
- YARGITAY 3. HD, T: 3.7.2012, E: 2012/11007, K: 2012/16666  
([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 22.01.2019)
- YARGITAY 3. HD, T: 25.6.2013, E: 2013/10121, K: 2013/10974  
([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 26.01.2019)
- YARGITAY HGK, T: 15.11.2013, E: 2013/2-129, K: 2013/1585  
([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 15.03.2019)
- YARGITAY 3. HD, T: 9.12.2013, E: 2013/15169, K: 2013/17434  
([www.kazanci.com.tr](http://www.kazanci.com.tr) Erişim tarihi: 26.01.2019)

YARGITAY 3. HD, T: 3.3.2014, E: 2013/18690, K: 2014/3215  
([www.hukukmedeniyeti.org/karar/82292](http://www.hukukmedeniyeti.org/karar/82292) Erişim tarihi:  
12.03.2019)

YARGITAY 3. HD, T: 13.5.2015, E: 2015/3823, K: 2015/8568  
([www.hukukmedeniyeti.org/karar/24364](http://www.hukukmedeniyeti.org/karar/24364) Erişim tarihi:  
08.03.2019)

YARGITAY 3. HD, T: 4.4.2016, E: 2015/11226, K: 2016/5063  
([www.kararara.com/forum/viewtopic.php?f=202&t=335511](http://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?f=202&t=335511)  
Erişim tarihi: 08.03.2019)

YARGITAY 8. HD, T: 7.11.2017, E: 2017/3053, K: 2017/14656  
([www.hukukmedeniyeti.org/karar/869966](http://www.hukukmedeniyeti.org/karar/869966) Erişim tarihi:  
24.02.2019)

YILDIRIM, Abdulkerim: Türk Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarruflarda  
Şart ve Mükellefiyetler, Ankara 2004.

ZEVKLİLER, Aydın: Medeni Hukuk Pratik Çalışmaları, V. Bası, Ankara  
2004.